

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 96. vuosikerta 30.1.2020

1 | 20

Yle oli jälleen
siteeratuin

s. 6

Toimitukset
etsivät uusia
yleisöjä lapsista

s. 30

Kiky on
kynnyskysymys

s. 20

Ville Pernaa kiritti
Suomen Kuvalehteä.
Sitten uupuivat
päätoimittaja ja
toimitus. **14**

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

s.22

Kustannustoimittaja
Meri Liukkonen
varmistaa, että
äänikirja tempaa
mukaansa.

"Ilkka-Pohjalainen on täysin ylittämätön nimi."

Markku Mantila

s.10

Kuuluuko nimettömyyden suoja somessa tarinansa jakaneelle?

s.26

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
● maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Työnantaja haluaisi sopimisen sijaan sanella, ja sehän ei käy

Työnantaja haluaisi määrätä enemmän ja sopia vähemmän. Näin voi luonnehtia paitsi meneillään olevia työehtosopimusneuvotteluja myös työnantajan toiveita pitkällä tähtäimellä.

Journalistiliitto neuvottelee tämän talven aikana uusiksi lähes kaikki työehtosopimuksensa. Se tarkoittaa, että melkein kaikkien tämän lehden työsuhteisten lukijoiden työehdot muuttuvat.

Neuvottelut ovat vaikeat. Osa niistä on keskeytynyt tai jäissä. Isoja vääntöjä käydään perusasioista: kuinka paljon töitä tehdään, paljonko niistä maksetaan palkkaa ja kenen kanssa työn ehtoista neuvotellaan.

TYÖN SÄÄNNÖISTÄ sovitaan monessa paikassa. Osa asioista määritellään työehtosopimuksessa. Niistä on siis sovittu yhdessä ja samat säännöt koskevat kaikkia. Osa asioista sovitaan paikallisesti eli työpaikoilla luottamushenkilön

tai suoraan työntekijän kanssa. Osasta työnantaja voi määrätä neuvottelematta.

Nyt näyttää siltä, että työnantaja haluaa yhä enemmän määräysvaltaa. Asiat, jotka nyt sovitaan yhteisesti työehtosopimuksissa, työnantaja haluaisi muuttaa paikallisesti sovittaviksi. Asiat, jotka nyt sovitaan paikallisesti, työnantaja haluaisi muuttaa sellaisiksi, ettei niistä tarvitse neuvotella lainkaan.

Esimerkiksi työajan sijoittelu – eli se, mihin kellonaikoihin työntekijä on töissä – on asia, josta säädetään osittain työehtosopimuksessa, osittain paikallisesti. Nyt osa työnantajista haluaisi määrätä siitä kysymättä mitään työntekijöiltä. Työnantaja voisi silloin päättää esimerkiksi, että kahdeksan tunnin työt tehdään kahdessa erässä ja välissä pidetään neljän tunnin palkaton tauko.

TOINEN JOIDENKIN työnantajien vimmatusti ajama muutos on se, että palkkauksessa siirryttäisiin ns. pörstäkerroinpalkkaukseen.

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

s.34

Barn har rätt till
nyheter, säger
Fanny Fröman

Valitettavasti emme voi luottaa alamme työnantajien reiluuteen.

Nykyään vähimmäispalkat määräytyvät työn vaativuuden mukaan. Vaativista hommista saa enemmän palkkaa. Osa työnantajista on sitä mieltä, että palkkaa pitäisi maksaa vain työssä suoriutumisen perusteella. Vaativassa ja vastuullisessa asemassa oleva työntekijä ei siis saisi lähtökohtaisesti isompaa palkkaa kuin vähemmän vaativaa työtä tekevä – palkka nousisi vasta, jos työntekijä suoriutuisi työnantajan mielestä hyvin.

NYKYÄÄN TES-NEUVOTTELUISSA myös sovitaan, että kaikkien palkat nousevat vähintään tietyn verran, vaikkapa 3,3 prosenttia. Tämän lisäksi työnantaja voi halutessaan nostaa hyvän työntekijän palkkaa niin paljon kuin haluaa.

Työnantaja haluaisi, että yleistä korotusta ei olisi ollenkaan tai se olisi hyvin pieni, ja ”paikallinen erä” mahdollisimman suuri. Paikallisen erän jakamisesta työnantaja haluaisi päättää itse.

Valitettavasti emme voi tässä luottaa alamme

työnantajien reiluuteen. Esimerkiksi viime työehtosopimuskierröksellä melkein kaikkien alojen palkankorotukseksi tuli 1,6 prosenttia. Sen määräsi teollisuusala, joka neuvottelee sopimuksensa ensimmäisenä ja jota muut työnantajat seuraavat. Tämän päälle teollisuuden työnantajat maksoivat työntekijöilleen vapaaehtoista lisää vielä toisen mokoman, yli-kin. Näin teollisuuden todelliseksi palkankorotukseksi tuli keskimäärin 3,4 prosenttia.

Entä mitä tekivät meidän työnantajamme? Maksoivat vapaaehtoista lisää keskimäärin 0,2 prosenttia, jolloin meidän palkankorotuksemme tuli 1,8 prosenttia.

MONENTYÖNANTAJAN unelma on ymmärrettävästi siirtää ensin asiat työehtosopimuksista työpaikoille ja sitten siirtyä sopimisesta määräämiseen. Siksi meidän täytyy jatkossakin pitää tiukasti kiinni siitä, että saamme itse vaikuttaa omiin työehtoihimme. Asioista on sovittava, niitä ei saa sanella. ●

KUVA: HELI SAARELA

s.42

Tea Sahlberg nautti työssään jäsenten kohtaamisesta.

Kaarina Hazard
käsitteli infraa
ihmisläheisesti.
Toimittajille
kotikutoisuus ei
kelvannut.

s.28

Kannen/Takakannen kuva: Heli Blåfield,
Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
30.1.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Marttinen (kirjoitusvapaalla)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Manu Haapalainen 050 501 0716
Tommy Pohjola 050 300 3510
Nina Erho (työkierrossa)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 2 / 2020
ILMESTYY 27.2., AINEISTO 19.2.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Huono terveysjournalismi voi tappaa, kirjoittaa terveystoimittaja

Juha Matias Lehtonen

Juha Matias Lehtonen, teksti ● Aapo Huhta, kuva

JUHA MATIAS LEHTONEN

- 37-vuotias helsinkiläinen vapaa toimittaja, joka kirjoittaa terveydestä ja ihmisen käyttäytymisestä.
- Aloitti uransa City-lehdessä vuonna 2007. Julkaisee nykyään säännöllisesti Helsingin Sanomien Torstai-sivuilla ja Journalistissa.
- Koulutukseltaan teologian maisteri.
- Pyörittänyt vuosina 2013–2015 Kulkuri.org-mediaa.
- Käsikirjoittanut kaksi luontodokumentti-elokuvaa.
- Kirjoittaa parhaillaan kirjaa terveystoimittajan historiasta.

Journalismin ydinpalvelu on tarjota lukijoille tietoa, joka auttaa heitä ymmärtämään monimutkaista maailmaamme tarkemmin, syvemmin ja totuudenmukaisemmin. Omalla alallani, terveysjournalismissa, autamme lukijoita erottamaan asiallisen tiedon humpuukista ja tekemään valistuneita terveysvalintoja. Julkaisemamme tieto ei suoraan heijastu lukijoiden elintapoihin, mutta sillä on silti merkitystä: Monilla ihmisillä on kiihkeä terveyttä koskevan tiedon tarve. Kaikkihan haluavat pysyä terveisinä. Mitä huonommin tiedontarve täyttyy, sitä vaikeampi terveyttä on edistää. Hyvät valinnat edellyttävät asianmukaista tietoa.

Terveysvalistus ei uppoa yleisöön niin hyvin kuin 1900-luvulla haaveiltiin. Terveysjournalismin laatu vaikuttaa silti varmasti jonkin verran suomalaisen kansanterveyteen. Ei vaadi pahantahtoista uskonloikkaa olettaa, että väestötasolla tarkasteltuna huono terveysjournalismi aiheuttaa sairauksia ja lyhentää lukijoiden elinikää.

TERVEYSJOURNALISTIT TIETÄVÄT, miten vaikeaa terveyden erikoisalasta on kirjoittaa luotettavasti. Terveystiedon kenttä on valtava, hajanainen ja täynnä epävarmoja lupauksia.

Silti kirjoittaa pitää. Terveys kiinnostaa lukijoita. Mediataloille se on hyvää bisnestä. Terveysjutut ovat usein sanomalehtienkin luetuimpia artikkeleita.

1900-luvun jälkipuoliskon ja 2000-luvun alun terveysjournalismin merkittävä ongelma on ollut aikakauslehtien pehmeä hyvinvointigenre. Genren jutuissa terveys esitellään usein kauneuden ja muodin kaltaisena trendinä. Terveyttä tavoitellaan aina uusilla trendiruoilla, trendiliikuntalajeilla, trendiravintolisillä, jopa trendihoidoilla. Samat trendit toistuvat lehdissä julkaistuissa mainoksissa. Keskiössä on tieteellisen tiedon sijaan kuluttajuus.

Yksi genren perusongelmista on, että se käsittelee terveyttä kevyenä mielipideasiana, kuin tosiasioita ei olisi. Mikäli mediataloissa halutaan edistää lukijoiden terveyttä, tulisi hämmäinen hyvinvointikirjoittelu siirtää taka-alalle ja terveyssivujen perussisällöksi nostaa yhä enemmän kriittisiä, ”kovia” tiedejuttuja, joiden tehtävänä on vastata lukijoiden terveyttä koskevaan tiedontarpeeseen.

MYÖS TERVEYSUUTISET ovat usein epäluotettavia. Jotta niistä saataisiin yhtä aikaa luotettavia ja jännittäviä, tarvitaan aikaa ja työrauhaa, joita toimittajille harvoin suodaan. Halvoilla tempuilla jännitystä voi taikoa esiin tyhjistä, jos on valmis tinkimään luotettavuudesta. Suosittu konsti on lohkaista yksittäinen tutkimus irti tieteellisestä asiayhteydestään, jolloin se näyttää uutisarvoisemmalta kuin onkaan.

Kun mediassa julistetaan vuodesta toiseen, miten tutkijat ovat muka taas kumonnet aiemman tieteellisen tiedon – vaikkapa koskien kananmunan tai viinin terveellisyttä – lukijat pääsevät naureskelemaan kaiken tieteen turhuudelle ja ”nollatutkimuksille”.

Pilkan kärki saisi kohdistua tutkijoiden sijaan mieluummin lehdistöön.

Lukijoiden luottamus on journalistiselle medialle strateginen resurssi. Terveysjuttujen sirpaleisuus paljastaa, miten media on valmis tinkimään journalismin laadusta muuntaakseen luottamusta helpoksi rahaksi. Tämä on kestävätkin kuvio. Kun luottamus on kerran kulutettu loppuun, sitä ei niin vain palauteta.

Terveysjournalismin luotettavuuspula on niin sanotun median kriisin kovaa ydintä, vaikka sitä ei yleensä sellaisena ajatella. Toimituksissa tulisi punnita tarkoin, milaista vahinkoa epäluotettavat terveysartikkelit aiheuttavat paitsi tiedotusvälineille itselleen myös lukijoille ja heidän hyvinvoinnilleen. ●

Uutissuomalaisen toimittaja Ari Helminen työpaikallaan eduskunnan Pikkuparlamentissa. Eduskunnasta tulee jatkossakin paljon päättäjien haastatteluja, Helminen lupaa.

Uutissuomalainen palasi kolmanneksi – Yle oli jälleen vuoden siteeratuin

Tommy Pohjola, teksti ● Heli Saarela, kuva

771

Journalistiliittoon liittyi viime vuonna 771 uutta jäsentä, joista kolmannes on työsuhteisia. Liittyneitä on aiempaa enemmän ja eroja vähemmän. Liiton jäsenmäärä on vähentynyt useana vuonna, mutta nyt lasku liki pysähtyi. Vuoden 2019 lopussa liiton jäseniä oli 14 306, viisi vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Oikeusministeriö pohtii lakimuutosta, jonka turvin poliisi voisi tutkia laittomia uhkauksia ilman, että uhri joutuu itse ajamaan asiaansa. Laiton uhkaus olisi virallisen syytteen alainen, kun se kohdistuu toiseen hänen työtehtäviensä vuoksi. Lue lisää: journalisti.fi

Suomen Tietotoimisto lainasi viime vuonna Uutissuomalaisen uutisia merkittävästi enemmän kuin vuotta aiemmin. Tiedot käyvät ilmi STT:n ja *Journalistin* vuosittaisesta vertailusta.

Nousu riittää mitalisijaan STT:n eniten siteeraamien viestimien listalla. Uutissuomalaista siteerattiin 92 kertaa vuonna 2019, kun vuonna 2018 luku oli 63.

Kärkipaikkaa vuoden 2019 vertailussa pitää neljättä vuotta peräkkäin Yle, jonka juttuja STT siteerasi 159 kertaa. Sitä seuraa *Helsingin Sanomat* 155 siteerauksella.

Yle teki paljon kärkipoliitikkojen haastatteluja ja raportoi politiikasta ylipäänsä. Sen tekemiä galpeja ja kyselyitä siteerattiin paljon.

Myös *Helsingin Sanomat* teki gallupeja ja kyselyitä ja raportoi politiikasta. Muita *HS:n* siteerattuja aiheita olivat postilakko, ilmavoimien harjoitus Lemmenjoella ja al-Hol.

Uutissuomalainen taas kertoi ministeri **Sirpa Paateron** (sd.) väläyttävän Postin pilkkomista osiin ja raportoi sen, miten postilakon uhka vaikuttaa Linnan juhlien kutsuihin. Uutissuomalainen skuuppasi myös Valviran tutkivan kuuttakymmentä vanhuskuolemaa.

UUTISSUOMALAINEN OLI jo vuoden 2017 vertailussa kolmantena, mutta sitten tapahtui notkahdus. Vuonna 2018 siteerauksia oli lähes puolet vähemmän. Nyt suunta on jälleen ylöspäin.

"Olen tyytyväinen, että pärjäsimme näin hyvin valtakunnallisessa uutiskilpailussa, vaikka kiinnitimme edellisen vuoden tapaan yhä enemmän huomiota juttujemme esitystapoihin ja taustoitaviin analyysihin", Uutissuomalaisen uutispäällikkö ja Väli-Suomen Media Oy:n toimitusjohtaja **Matti Pietiläinen** sanoo.

Uutissuomalainen on Keski-suomalaisen lehtien ja sanomalehti *Karjalaisen* valtakunnallinen uutistoimitus, joka palvee 16 lehteä. Toimituksessa työskentelee Pietiläisen lisäksi seitsemän toimittajaa muun muassa Helsingissä, Vantaalla, Lahdessa ja Kuopiossa.

Media-alalla laadun mittaaminen on haastavaa. Siksi STT:n listaus on puutteineenkin tärkeä, Pietiläinen sanoo.

"On tämä jonkinlainen media-alan Suomen ennätys, että olemme kahdeksan hengen porukalla STT:n siteeratuimpien kärkikolmikossa jo tois-

ta kertaa kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana. Ainakin tämän mittarin perusteella uutistyömme taso on pysynyt hyvänä."

Pietiläisen mukaan menestys on vaatinut jokaisen panoksen toimituksessa.

"Juju on siinä, että toimittajilla on omat seuranta-alueensa, mutta toimimme silti aidosti tiiminä. Hyvät toimittajat ovat vielä parempia, kun näkevät koko toimituksen pärjäämisen omaa pärjäämistään tärkeämpänä."

STT SITEERASI viime vuonna 852 uutista. Se on kahdella vaille sama luku kuin edellisvuonna. Siteerausten määrä on kuitenkin viime vuosina laskenut. Vuonna 2017 niitä oli 1269 ja vuonna 2016 1387.

STT tekee nykyisin pitkiä juttuja nopeaan nettikäyttöön, jolloin lyhyitä irtojuttuja, kuten siteerauksia eri aiheista, syntyy vähemmän.

Myös tilastointitavat ovat vuosittain hieman vaihdelleet, sillä selvityksen tekotapa ja tekijät ovat vaihtuneet. Nyt yhteistoimitusten jutut on merkitty vain yhteistoimituksille, kun aikaisemmin tilastossa oli lisäksi erillinen "omat ja yhteistoimitusten jutut"-sarake.

Työlästä selvitystä tehdään STT:llä *Journalistin* pyynnöstä.

"Olen iloinen siitä, että tätä on tehty meillä jo kymmenkunta vuotta. Meillä ja muualla syntyy mielenkiintoisia keskusteluja journalismista, mediasta yleensä ja selvityksen merkittävyydestä", STT:n päätoimittaja **Minna Holopainen** sanoo.

Hänen mukaansa kyseessä on relevantti näkökulma uutistyyliin.

"Tilanteet, ihmiset ja tilastointitavatkin vaihtelevat. Joka tapauksessa omat uutiset arvottuvat kollegojen silmissä, mutta STT:n siteeraukset eivät missään nimessä ole ainoa kriteeri, sillä median kuluttajillehan niitä tehdään."

YLEN JA HESARIN kisa kärjessä on kireä. *Helsingin Sanomien* toimituspäällikön **Laura Saarikosken** mieleen on viime kuukaudesta jäänyt erityisesti juttu **Veijo Baltzarin** kultista.

"Sitä oli tehty vuosi. **Sami Sillanpään** ja **Sami Keron** keikka al-Holin leirille joulukuussa tuotti hienoja juttuja."

Saarikosken mielestä Siteeratuimmat-selvitys on hyvä kirittäjä.

"Laadukkaat viestimet etsivät jatkuvasti omia uutisia ja muuta ainutlaatuista sisältöä." ●

STT:n tekemät siteeraukset

1.1. – 31.12.2019

Media	sijoituksen muutos	2019	2018
1. Yle	▲	159	141
2. Helsingin Sanomat	▲	155	130
3. Uutissuomalainen	▲	92	63
4. Lännen Media	▼	74	80
5. Ilta-Sanomat	▼	72	72
6. Iltalehti	▲	47	46
7. MTV	▲	34	34
8. Keski-suomalainen	▼	31	55
9. Maaseudun Tulevaisuus	▲	31	21
10. Savon Sanomat	▼	26	30

Myös *Journalisti* nousi vertailussa kaksi sijaa, sijalle 19.

- STT laski *Journalistille*, mitä toimituksia se siteerasi 1.1. – 31.12.2019. Laskettuja siteerauksia kertyi 852.
- Siteerauksiksi laskettiin uutiset, jotka tehtiin jonkin muun tiedotusvälineen uutisvoiton tietojen pohjalta niin, että kreditointi tehtiin myös otsikkoon. Siteeraukset eivät pidä sisällään uutisia, joissa joku on uutisoitunut ensimmäisenä jotain, mikä on välittömästi ollut muidenkin tiedotusvälineiden saatavilla.
- Selvitystyön teki STT:n toimittaja Tapio Pellinen.

"Onhan tämä kaikki inhimillistä, mutta ei journalismin pelisääntöjen mukaista."

Karhulalaisesta kriittisten juttujen takia potkut saanut päätoimittaja Eija Anttila *Journalistin* verkkohaastattelussa 3. tammikuuta.

Yt-neuvotteluja käyneen Ilkka-Yhtymän viidestä paikallislehdestä on lyhyessä ajassa lähtenyt kolme päätoimittajaa. Kaikkien lehtien kehittämisestä pidetään huolta myös jatkossa, lupaa yhtiön toimitusjohtaja **Olli Pirhonen**. Lue lisää: journalisti.fi

Terveyskysely: Stressi ja epävarmuus piinavat freelancereita

Manu Haapalainen, teksti

Terveet elämäntavat eivät ole säästäneet freelancetoimittajia terveyshuoilta. SFJ ja Sydänliitto selvittivät freelancereiden hyvinvointia viime vuoden marras-joulukuussa.

57 prosenttia freelancetoimittajista kokee itsensä joko jonkin verran tai erittäin uupuneeksi ja stressaantuneeksi. Syynä tähän ovat ennen kaikkea huoli toimeentulon jatkuvuudesta sekä työn epätasainen kuormittavuus. Näin kertoo Suomen freelance-journalistien ja Sydänliiton loppuvuodesta toteuttama terveyskysely freetoimittajille.

SFJ:n ja Sydänliiton kyselyn tulokset ovat hyvin yhdenmukaiset freelancemuusikoille tehdyn vastaavan kyselyn kanssa, kertoo Sydänliiton terveysjohtaja **Marjaana Lahti-Koski**.

"Freelancejournalistien ryhmässä on kuitenkin enemmän sellaisia, joille tilanne on uusi. Journalistien työn kuva on muuttunut viime vuosina, kun työsuhteista työtä on vähemmän. Muutos näkyy tuloksissa."

55 PROSENTTIA freelancereista kokee stressitekijöistä huolimatta terveytensä hyväksi ja kymmenen prosenttia erinomaiseksi. 29 prosenttia vastasi terveytensä olevan tyydyttävällä ja kuusi prosenttia huonolla tolalla.

Lahti-Koski sanoo, että freetoimittajien tutkimuksessa kiinnittivät huomiota "yllättävän" terveet elämäntavat. Vastaajista 87 prosenttia harrastaa liikuntaa. Vain neljä prosenttia tupakoi.

"Journalistit ovat tunnistanee työvälineensä kunnossa pitämisen tärkeyden", Lahti-Koski sanoo.

Hälyttävämpää on, että vastaajista 24 prosenttia koki jäävänsä ilman apua terveysongelmissaan. Vain joka viides kertoo voivansa pitää sairaslomaa aina, kun kokee itsensä sairaaksi. Avoimissa vastauksissa ongelmaksi mainittiin työterveyshuollon puuttuminen.

"Alalla kuin alalla on kasvava joukko ihmisiä vailla työterveydenhuoltoa. Yhteiskunnan pitäisi reagoida tähän", Lahti-Koski sanoo.

MYÖS SFJ:N TOIMINNANJOHTAJA Hanna Kaisa Hellsten pitää terveyspalveluja avainkysymyksenä.

"Journalistiliitto voisi selvittää, miten saataisiin edulliset palvelut freelancereille. Toki isoin ongelma on, että freetuloilla ei ole varaa maksaa työterveyshuollosta. Moni asia ratkeaisi, jos työstä maksettaisiin kunnolla. Silloin olisi varaa pitää sairaslomatkin." ●

Terveyttä freelancereille -kysely

- Kyselyn mukaan freelancereista 54 prosenttia nukkuu hyvin, 33 prosenttia ei.
- Työn ja toimeentulon jatkuvuus stressaa 69 prosenttia vastaajista. Toiseksi suurin huolenaihe (56 prosenttia) on työn kuormittavuuden epätasaisuus.
- Sairaslomaa vastasi "toisinaan" pitävänsä 45 prosenttia. 21 prosenttia pitää sairaslomaa aina tarvittaessa, 34 prosenttia ei sitä pidä.
- Vain joka kymmenennellä vastaajalla on sopimus työterveyspalveluista.

ROHKEA KRIITIKKO PALKITTIIN

Suomenruotsalaisten suurin journalistipalkinto, Topeliuspriset, luovutettiin tänä vuonna **HBL:n** musiikkitoimittaja **Wilhelm Kvistille**.

Kvist kirjoitti viime syksynä isojen orkesterien esitysten sukupuolijakaumasta. Kävi ilmi, että vaikka Helsingin kaupunginorkesteri, Radion sinfoniaorkesteri ja Tapiola Sinfonietta pitävät tasapainoa tärkeänä asiana, vain noin neljä prosenttia orkesterien esittämistä sävellyksistä oli naisten kirjoittamia.

"Aiemmin tällaista keskustelua ei oikein ole käyty Suomessa", Kvist sanoo.

Wilhelm Kvist muistuttaa, että moni muu hyvä toimittaja olisi voitu palkita.

"Nöyräksi vetää."

Palkinto on 7500 euroa. Sen jakavat Finlands svenska publicistförbund ja Svenska folkskolans vänner.

Tommy Pohjola

Lue Wilhelm Kvistin haastattelu verkossa: [journalisti.fi](#)

JESSIKKA ARO VALITTAHOOVIOIKEUTEEN

Helsingin käräjäoikeus hylkäsi tammikuun alussa toimittaja **Jessikka Aron** lähestymiskielltohakemuksen, jonka hän teki loppuvuodesta 2019. Oikeuden mukaan perusteita lähestymiskiellolle on, mutta ei tarpeeksi.

Aro ja hänen asianajajansa **Martin Kronström** aikovat valittaa käräjäoikeuden päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Mikäli asia etenee hoviin asti, sitä käsitellään siellä keväällä.

Aro hakee lähestymiskielltoa **Panu Huuhtraselle** ja **Tiina Keskimäelle**. Hakemuksen mukaan he ovat vuodesta 2018 saakka kommentoineet Aron elämää ja työtä verkossa tavalla, jonka tämä kokee vakavaksi häiriköinniksi ja jopa vainoamiseksi.

Tommy Pohjola

OIKAISU

Toisin kuin artikkelissa *Valetoimittajat yhä enemmän myös viranomaisten riesana* (Journalisti 10/2019) kirjoitettiin, **Marco de Witin** perustama sivusto on nimeltään *Laiton lehti*, ei *Asialehti*.

JÄSENMAKSUN VOI MAKSA NYT E-LASKUNA

Journalistiliitto on ottanut käyttöön e-laskut jäsenmaksujen maksamiseen. E-laskun voi tilata omasta verkkopankista pankin antamien ohjeiden mukaan hakusanalla "Journalistiliitto".

Uudistus koskee niitä jäseniä, jotka maksavat ay-

jäsenmaksunsa itse. Suuri osa liiton jäsenistä kuuluu niin sanotun valtakirjaperinnän piiriin, jolloin 1,4 prosentin jäsenmaksun hoitaa työnantaja suoraan palkasta.

Journalistiliiton valtuusto on myös vahvistanut

muutokset jäsenmaksuihin. Opiskelijajäsenmaksu on jatkossa neljä euroa kuussa opintojen alusta lähtien 5,5 ensimmäisen vuoden ajan. Freelancereiden kiinteä jäsenmaksu nousi eurolla 20 euroon.

Marja Honkonen

Politiikan journalismista ei voi siivota pois politiikkaa

Kuvavirtaa suljetuista ovista, nopeasti kählyttyä tekstejä tiedotustilaisuuksista, hengästynyt keski-ikäinen antamassa lausuntoja siitä, oliko joku vai eikö ollut josakin kokouksessa, jossa päätettiin jotakin. Lausunnot, vuodetut asiakirjat ja muistiot kokouksista, niiden aiheista, kellonajoista ja läsnäolijoista valuvat tv-studioihin. Tältä näytti Suomen politiikan uutisointi joulukuussa.

Hallituskriisin seurauksena pääministeri vaihtui. **Antti Rinteen** (sd.) viikon mittainen kujanjuoksu median kanssa oli hämmäntävää seurattavaa. Uutisia tuotettiin kellon ympäri, mutta edes ammattilaiset eivät tieneet, mistä asiassa oli lopulta kysymys. Uutisanalyysit hokivat samaa kuin poliitikot: luottamus, luottamus, ei ole luottamusta, luottamus on mennyt. Minne se meni? Mikä tosiasiallinen teko johti luottamuksen loppumiseen? Median hämmennystä kuvasi hyvin se, että koko viikon suuria ja näyttäviä uutisia aiheesta julkaisseen *Helsingin Sanomien* oma talouden ja politiikan toimittaja kyseli Twitterissä, miten ulkomaalaiselle voisi selittää Rinteen lähdön syyn.

Erityisen omituiselta median toiminta näytti, kun Rinteen saamaa kohtelua vertaa edellisen pääministerin kohteluun. **Juha Sipilä** (kesk.) listasi Suomen yleisradioyhtiölle, mitä aiheita sopii käsitellä. Hänen suora puheensa kansalaisille vilisi virheitä ja harhaanjohtavia väitteitä, mutta mediassa kyseltiin lähinnä, oliko puhe jämäkkä. Entä takakonttiin piilotettu valtiosihteeri tai kertomus u-käännöksestä taivaalla? Tietääkö kukaan vielä, mitä Sipilä omistaa? Sipilä sai ronkkia työmarkkinoita mielensä mukaan – miksi Rinteen tapauksessa se oli ehdottoman kiellettyä? Edellisen hallituskauden tapahtumiin verrattuna oli hankala ymmärtää, mikä Rinteen toiminnassa oli niin vakavaa, että ero oli välttämätön.

POLIITIKKOJEN MOTIIVEJA selitetään gallupkäyrillä. Keskusta toimii näin, koska sen kannatus laskee.

Demarit tekevät näin, koska perussuomalaisten kannatus on näin korkealla. Mutta vaikka puolueet joskus tekevät päätöksiä kannatuslukujen perusteella, paljon useammin taustalla on ideologia.

Poliitikot itse mielellään hämärtävät arvojen tärkeyttä politiikanteossa. Päätökset – erityisesti sellaiset, jotka satuttavat haavoittuvassa asemassa olevia – tehdään mielellään ”järkipäisesti” tai ”pakon edessä”. Median ei pidä lähteä tällaiseen pelleilyyn mukaan.

Eduskuntavaalien jälkimainingit ovat hyvä esimerkki siitä, miten kyvytön media oli ymmärtämään arvojen merkityksen. Sinipunaa pidettiin ilmiselvänä. Toimittajat eivät mitenkään voineet ymmärtää, miten niin Rinne ja kokoomus eivät mahtuneet samaan aitiioon. Sen ymmärtäminen olisi vaatinut kykyä hahmottaa, miten kaukana ammattiyhdistystaustainen vasemmistolainen vero- ja työpolitiikka on kokoomuslaisista arvoista.

MEDIASSA ON PITKÄÄN puhuttu siitä, miten oikeisto–vasemmisto-jako ei enää päde politiikassa, ja kuinka tilalle on tullut konservatiivi–liberaali-akseli. Olisi aika ottaa käsitteet oikeisto ja vasemmisto takaisin käyttöön.

Politiikka kiinnostaa ja merkitsee enemmän kuin vuosikymmeniin. Etupiirit taistelevat resursseista ja kilpailevat siitä, kuka saa määritellä Suomen linjan ja lainsäädännön vaikeissa kysymyksissä, kuten ympäristön suojelussa, työntekijöiden oikeuksissa, terveydenhuollossa, verojen jakautumisessa, sivistyksessä sekä naisten ja lasten oikeuksissa. Useimmat arvovalinnat voidaan sijoittaa oikeisto–vasemmisto-akselille.

Jos politiikka edelleen siivotaan pois politiikasta, seurauksena on ovilivejä, juttuja kokousten kellonajoista tai pienkonetta ohjaavasta pääministeristä sekä vieraannuttavaa hölinää luottamuksesta. Se hämää kansalaisia ja pelaa vain populistien pussiin. ●

Markku Mantila, 55

- Aloitti Ilkka-Pohjalaisen päätoimittajana 27. tammikuuta.
- Siirtyi tehtävään Naton strategisen viestinnän osaamiskeskuksen yksikönpäällikön paikalta Riiasta.
- Valtioneuvoston viestintäjohtajana 2014–2017.
- Vastaavana päätoimittajana Kalevassa 2009–2014 ja Pohjalaisessa 2002–2009.
- Ulkoministeriön palveluksessa 1995–2002 asemapaikkoinaan muun muassa Soul ja Madrid.
- Sai vuonna 2011 yhdessä toimittaja Susanna Kemppaisen kanssa Vuoden journalistinen teko -palkinnon Oulun seudun vanhoillislestadiolaisten salailmien lasten hyväksikäyttötapausten uutisoinnista.

Vaihdat mieluummin työpaikkaa kuin vitsejäsi, Markku Mantila

Ilkka-Pohjalaisen uusi päätoimittaja haluaa tehdä journalismia samalla tavalla kuin 1970-luvun heviä.

Manu Marttinen, teksti • Krista Luoma, kuva

Olet vaihtanut toimittajan hommat virkamiehen tehtäviin niin monta kertaa, ettet enää itsekään tiedä, mikä mies olet pohjimmiltasi.

Kyllä tiedän: olen työmies. Olen aina tehnyt hommia, joita on tullut vastaan, ja onneksi niitä on riittänyt. Sitä on vaikea sanoa, olenko journalisti tai jotain muuta – kaikki työ kelpaa.

Työsi virkamiehenä vei sinut Souliin, Madridiin ja Riikaan. Ne olivat ihan kivoja kaupunkia työskenellä, mutta eivät pärjää Seinäjoelle.

Eivät millään muotoa. Kyllähän Pohjanmaa on ylittämätön. Kuten sanotaan, jokainen joka on lähtenyt Peräseinäjoelta, on katunut.

Olet hyvin ylpää kahden lehden yhdistymisestä syntyneen Ilkka-Pohjalainen-lehden nimestä.

Kyllä. Se on suorastaan nerokas, täysin ylittämätön nimi.

Ensimmäinen tehtäväsi on rekrytoida lehteen Imatralainen-lehden päätoimittaja Ilkka Pohjalainen.

Taitaa olla mission impossible sen takia, että kun on noin hyvä nimi miehellä, niin ei varmasti halvalla lähde. Paljastit Kalevassa Oulun seudun vanhoillislestadiolaisten salaileman lasten seksuaalisen hyväksikäytön. Pian teet vastaavia paljastuksia Etelä-Pohjanmaalla.

Kyllä. Jos sellaista tulee vastaan, niin se varmasti kerrotaan lehdessä.

Kaleva on lopettanut lestadiolaisten asioiden kriittisen käsittelyn. Paheksut nyky-Kalevan selkärangattomuutta.

En paheksu, kyllä siellä toimitus ja päätoimittajat tietävät mitä tekevät. En tosin ole kovin tarkasti seurannut Kalevan uutisointia viime aikoina.

Solahdat alkioalaisen keskustalaisuuden ytimeen yhtä tyylikkäästi kuin Paavo Väyrynen keskustan kunniapuheenjohtajaksi.

Tähän ei voi vastata kuin yhdellä tavalla: eipä tuo ole Paavoltakaan käynyt kovin tyylikkäästi.

Olet niin liberaali kokoomuksen kannattaja, että edes kehutut diplomaatintaitosi eivät estä yhteentörmäystä keskustalaisen aatemaailman kanssa.

Olen vapaan markkinatalouden ja hyvinvointivaltion kannattaja, globalisti ja EU:n kannattaja. Hyväksyn naispappeuden, homoavioliitot ja samaa sukupuolta olevien adoptio-oikeuden. Varmasti tulee törmäyksiä, mutta Etelä-Pohjanmaan maine patamustana konservatiivipesänä on mennyt aikaa.

Olet Nato-mies henkeen ja vereen, ja pian sitä on myös lehtesi.

Olen ollut Naton kannattaja jo 20 vuotta, mutta lehti kuuluu edelleen pohjalaisille eikä Natosta tule kantavaa teemaa lehteen. Median pitää heijastaa yhteiskunnassa käytävää keskustelua, eikä Nato ole tällä hetkellä ajan-kohtainen keskustelun aihe.

Venäläistä ajattelutapaa et ymmärrä lainkaan.

Ymmärrän Venäjän hallinnon ajattelutapaa, vaikka en hyväksy sitä. Venäjää kansakuntana en ymmärrä yhtään. Jaksan hämmästellä sitä, kuinka kansakunta vuosisadasta toiseen kaatuu jonkinasteisen yksinvaltiuden alle.

Valtioneuvoston kansliassa kielsit alaistasi Sakari Piippoa julkaisemasta kuviaan suomalaisista politikoista. Sensuroit jatkossakin kaikki sovinnaisesta poikkeavat kuvat vallanpitäjistä.

Emme tietenkään kysy poliitikoilta millaisia kuvia lehteen laitetaan, mutta emme lähde hakemaan sellaista kuvaa, jossa he näyttäivät kreivi Draculan ja Marty Feldmanin yhdistelmältä.

Pidät 1970-luvun hevistä. Sillä genrellä on musiikkialalla yhtä hohdokkaat tulevaisuuden näkymät kuin painetulla sanomalehdellä mediabisneksessä.

Ei, ei ei, kyllä hevilla on paljon paremmat näkymät! Hevi on yksinkertaista, vähän naiiviakin, mutta silti rehellistä, kursailematonta ja sitä on helppo ymmärtää. Siten journalismiakin pitää tehdä.

Olet tunnettu puujalkavitseistäsi. Moni nauraa niille, koska olet heidän pomonsa.

Se on erittäin hyvä syy nauraa minun vitseilleni.

Vitsejä ei kannata vaihtaa, kun voi vaihtaa työpaikkaakin.

Täsmälleen näin. Hyvät vitsit pysyvät, ja on paljon helpompaa vaihtaa työpaikkaa kuin vitsejä. ●

Tällainen oli media-alan vuosi 2019

Journalismi yhä vaarallinen ammatti

Suomessa toimittajana työskenteleminen on verrattain turvallista, toisin kuin monessa muussa maailman kolkassa. Toimittajat ilman rajoja -järjestön mukaan journalistieja kuitenkin vangitaan yhä useammin myös maissa, jotka eivät käy sotaa. Toimittajia uhkaillaan ja maalitetaan. Journalisteja tapetaan edelleen työnsä takia keskimäärin yksi viikossa.

Vapaa tiedonvälitys oli viime vuoden iso teema Journalistiliitossa. Tieto ja yhteiskunnallinen keskustelu olivat teemana myös Linnan juhliissa.

Aivan joulun alla korkein oikeus linjasi päätöksessään, että *Helsingin Sanomien* toimittajalta kotietsinnässä takavarikoitu aineisto on hyödyntämiskielossa, koska se voisi paljastaa toimittajan tietolähteen.

Näissä maissa sananvapaustilanne on paras

▲ muutos edellisvuoteen verrattuna

1. Norja ↔
2. Suomi ▲
3. Ruotsi ▼
4. Alankomaat ▼
5. Tanska ▲
6. Sveitsi ▼
7. Uusi-Seelanti ▲
8. Jamaika ▼
9. Belgia ▼
10. Costa Rica ↔

Näissä maissa sananvapaustilanne on huono

180. Turkmenistan ▼
179. Pohjois-Korea ▲
178. Eritrea ▲
177. Kiina ▼
176. Vietnam ▼
175. Sudan ▼
174. Syyria ▲
173. Djibouti ↔
172. Saudi-Arabia ▼
171. Laos ▼

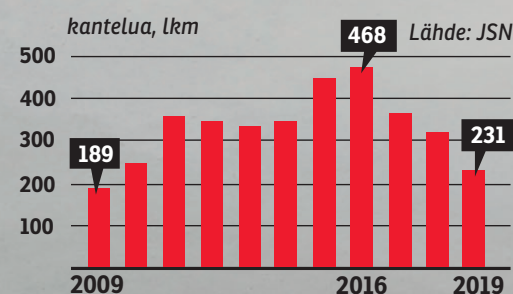
Lähde: Toimittajat ilman rajoja -järjestön World Press Freedom Index 2019

Lyhyesti

Julkisen sanan neuvostolle valittiin uusi puheenjohtaja. Radio Cityssä ja Ylessä kannuksensa hankkinut **Eero Hyvönen** jatkaa **Elina Grundströmin** työtä. Neuvostossa on puheenjohtajan lisäksi kahdeksan median edustajaa ja viisi yleisön edustajaa. Kuka tahansa voi tehdä Julkisen sanan neuvostolle kantelun hyvän journalistisen tavan rikkomisesta. Viime vuosina kanteluiden määrä on vähentynyt.

Kanteluiden määrä 2009–2019

Keväällä Länsi-Savo-konserniin kuuluvat Kaakon Viestintä Oy:n ja ESV-Paikallismediat Oy:n 15 lehteä ostanut Keskisuomalainen Oyj osti kesällä vielä *Loviisan Sanomien* ja *Pyhtäänlehden* liiketoiminnat KSF Medialta.

Suomessa pulinaa aiheuttivat kevään eduskuntavaalit. Uutisraportointia värittivät syksyn "ovilivet". Tällä tarkoitetaan yleensä valtioneuvoston tai valtakunnansovittelijan ovesta nettiin tai televisioon välitettyä kuvaa. Sitä ryödyttää toimittajien tarmokas kuiskailu seurattun tapahtuman odotettavissa olevasta alkamis- tai päättymisajankohdasta.

Lahjoita journalistille turvaa

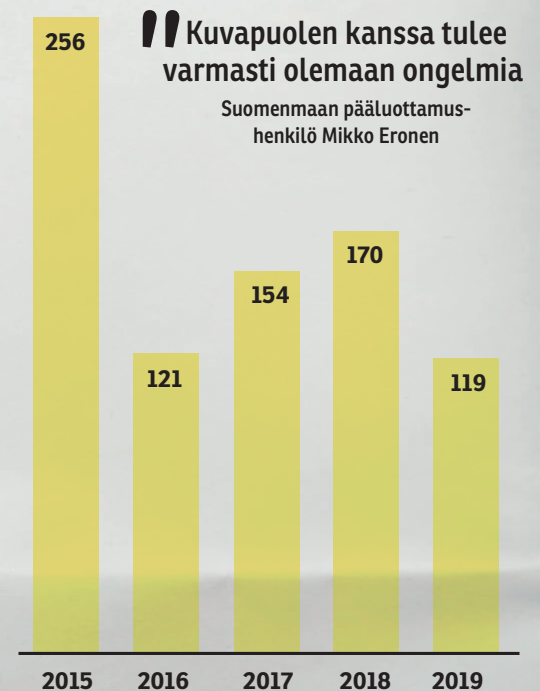
Journalistien tukirahasto

Rahankeräyskierros 2019/2020

Journalistien tukirahasto aloitti toimintansa syksyllä. Uhkailun, vainon ja muun häirinnän kohteeksi joutuneet journalistit voivat hakea rahastolta avustusta häirinnästä johtuviin kuluihin, kuten kriisiterapiaan, rikosilmoituksen tekemiseen vaadittavaan selvitystyöhön tai turvalaitteiden asennukseen.

Yli sadalta vähenivät tai loppuivat työt

irtisanominen/muu työn väheneminen, lkm

Hyvin menee - silti moni saa monoa

Digilehtien ja sähkökirjojen arvonnäkövero laski heinäkuun alussa 24 prosentista kymmeneen. Säästynyt rahaa käytettiin paitsi uusien toimittajien palkkaamiseen myös sisällön kehittämiseen.

Tilattujen lehtien arvonnäkövero nousi vuoden 2012 alusta nolasta yhdeksään prosenttiin. Samana vuonna lehtitaloista katosi noin tuhat työpaikkaa. Media-yhtiöt perustelivat irtisanomisia muun muassa arvonnäköveron nousulla.

Nyt moni toimittaja joutuu yt-neuvotteluihin, vaikka mediataloilla menisi paremmin. Alan taloutta kiristää muun muassa se, että Facebook ja Google eivät halua maksaa media-yhtiöille korvauksia niiden tuottaman sisällön näyttämisestä verkossa. EU:n uusi tekijänoikeuslaki puuttuu juuri tähän ongelmaan. Uuden hallituksen ohjelmassa luvataan tukea mediaa. Valtiosihteeri-yöryhmä selvittää tilattujen lehtien jakeluun liittyviä ongelmia.

Maalitettu mörkö astui funikulaariin

Kieli on toimittajan tärkein työkalu, jota Kotimaisten kielten keskus jatkuvasti kehittää. Kotuksessa on myös pohdittu viime vuoden sanoja, kertovathan ne vuoden tapahtumista ja ilmiöistä niin koti-Suomessa kuin maailmalla. Listalle ovat päätyneet mm. funikulaari eli kiskohissi, lentohäpeä ja maalittaa. Viime vuoden sana oli myös nykäismi, jolla tarkoitetaan helmi-kuussa 2019 kuolleen mäkikotkan **Matti Nykäsen**

mietelauseita. Tunnettuja nykäismejä ovat esimerkiksi "elämä on laiffii" ja "jokainen tsäänssi on mahdollisuus". Mörkö taas on vanha sana, joka nousi esille jääkiekon MM-kisojen yhteydessä, kun Suomen mestaruuteen johtanut kapteeni **Marko "Mörkö" Anttila** ihastutti otteillaan kaukalossa ja persoonallaan sen ulkopuolella.

Lyhyesti

Me suomalaisetkin puhuimme koko vuoden Brexitistä. Itse asiassa olemme puhuneet siitä jo kesästä 2016 lähtien, jolloin Iso-Britannia ensimmäisen kerran ilmoitti eroavansa EU:sta.

Urheilussa vuoden kohokohtia oli jalkapallo-maajoukkueen selviytyminen ensimmäistä kertaa EM-lopputurnaukseen. Monessa toimituksessa onkin jo aloitettu ensi kesän futiskisojen raportoinnin suunnittelu.

Uutistoimisto SPT:n vaikea taival salaisesta perustamisesta yt-neuvotteluihin – "Revitään laastari kerralla pois"

S Pari vuotta sitten ruotsinkielisen STT:n raunioille perustetun uuden uutistoimisto SPT:n alkutaivalta ryvettivät syksyn yt-neuvottelut, joiden tuloksena kolme toimittajaa irtisanottiin. Myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi SPT:lle avustusta kymmeniä tuhansia euroja vähemmän kuin minkä varaan se oli vuoden 2020 budjettinsa laskenut.

Media-alan työehtosopimusneuvottelut alkoivat syksyllä. Myös Journalistiliitto haluaa eroon kiky-tunneista ja toivoo palkankorotuksia. Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** kiinnittää huomiota siihen, että "halua sopimiseen ei ole, vaan on mieluummin kalisteltu sapeleita. Myös valtakunnan-sovittelijainstituutio heiluu. Käynnissä oleva kehitys ei hyödytä työntekijöitä eikä yrityksiä. Sopimisen kulttuuri on Suomen vahvuus ja siihen soisi palattavan."

Sanoma myi aikakauslehtensä Hollannissa ja Belgiassa belgialaiselle DPG Medialle. Kauppaa perusteltiin mm. sillä, että aikakauslehtien on vaikea pärjätä digitalisoituvilla mediamarkkinoilla ilman uutissivustojen apua. Siksi aikakausbrändeillä täytyy olla tukenaan uutistoimintaa, niin kuin Sanomilla on nyt Suomessa ja DPG Medialla Hollannissa. DPG Media on uutismedian markkinajohtaja Hollannissa ja Belgiassa samalla lailla kuin Sanoma Suomessa.

Julkisuustutkimus ollaan uudistamassa mm. siksi, että osakeyhtiölain piirissä olevien kuntayhtiöiden toiminta muuttuisi avoimemmaksi. Loppuvuodesta kohistiin myös poliisien mediaoppaasta, jossa tulkitaan julkisuustutkimuksia. Käsikirjan mukaan lähes kaikki rikostutkimuksia koskeva tieto on salassa pidettävää.

JOHANNA VEHKOO KUNNIANLOUKKAUSTUOMIO HOVIIN – HÄIRITYJEN JOURNALISTITIEN TUEKSI UUSIAKIN KEINOJA

Kommentti: MV-oikeudenkäynnistä tuli erikoinen show

Vihapuhetta puitiin käräjillä ainakin Oulussa ja Helsingissä sekä Helsingin hovioikeudessa, jossa niin sanotun MV-oikeudenkäynnin tuomio saadaan helmi-maaliskuussa.

Äänikirjojen ja e-kirjojen suoratoistopalvelu Storytel osti Suomen kolmanneksi suurimman kustantamon, Gummerus Kustannuksen.

Joulukuussa MTV siirtyi ruotsalaisen Telian omistukseen. MTV:n entinen omistaja Bonnier AB ilmoitti jo heinäkuussa 2018 myyvänsä Bonnier Broadcasting -liiketoimintonsa Telia Companylle. MTV:n lisäksi kauppaan kuuluvat maksu-tv C-More ja ruotsalainen TV4.

Oikeusministeriössä käynnistyi joulun alla virkamiesvalmisteluna hanke, jonka tarkoituksena on muuttaa rikoslakia. Jatkossa laitton uhkaus olisi virallisen syytteen alainen, kun se kohdistuu ihmiseen hänen työtehtäviensä vuoksi.

Vuoden lopuksi Journalisti kertoi, että joidenkin lehtien jakelukustannukset voivat nousta jopa 30 prosenttia. Tämä johtuu muun muassa siitä, etteivät Postin uudet lajittelukoneet pysty lajittelemaan sanomalehtipaperia.

VILLE PERNAA

Tutkijataustainen Ville Pernaa valittiin salaa Suomen Kuvalehden päätoimittajaksi. Hänen aloittaessaan lehdellä oli viisi verkkotilaajaa ja se menetti tuhat lukijaa kuussa. Pernaa ja toimitus käänsivät lehden kasvuun, mutta hinta oli kova.

Maria Pettersson, teksti ● Heli Blåfield, kuvat

Ville Pernaan kalenteri on viimeksi ollut tyhjä marraskuun viimeisellä viikolla vuonna 2007.

Nyt hänellä ei ole kalenteria. Vuodenvaihteessa irtisanoutunut *Suomen Kuvalehden* entinen päätoimittaja sanoo olevansa helpottunut. Takana on viisi ja puoli vuotta päätoimittajuutta, neljä vuotta lehden kasvua ja vakava työuupumus.

Perna tarkastelee pasilaisen ravintola Windsorin (karaokea, bingoa, buffetlounas) nuhjuista salia. Tänään siellä ei lounasta viereisen Otavamedian toimittajia, Pernaan entisiä kollegoja ja alaisia. Päätoimittajan hommassa työt eivät ikinä jää työpaikalle, Perna sanoo ja vilkaisee nopeasti kohti Otavamedian taloa. Nyt niistä ei tarvitse enää huolehtia.

”Viimeinen vuosi oli raskasta sairaslomien ja työssäkäynnin vuorottelua. Nyt siihen tuli selkeys. Päällimmäinen olotila on huojennus”, Perna sanoo.

Perna astui *Suomen Kuvalehden* johtoon vuonna 2014. Otavamedian lippulaivalehden päätoimittajanpesti on tärkeä ja näkyvä työ, ja yhtiö on tarkka siitä, kenet tehtävään valitaan. Johto ei aikanaan suostunut kertomaan, miten se päättyi valitsemaan päätoimittajaksi Turun yliopiston Eduskuntatutkimuksen keskuksen johtajana ja Ylen vaalikommentaattorina tutuksi tulleen Pernaan. Samasta syystä Perna ei edelleenkään halua kertoa, miten päättyi päätoimittajaksi.

Poliittisesta historiasta väitellyt Perna oli tutkinut median ja politiikan suhdetta, opettanut sitä yliopistossa ja julkaissut aiheesta kirjoja. Poliitikassa oli koettu uudenlaisia hetkiä: **Anneli Jäätteenmäen** ero, **Tanja Karpelan** ministeriys, **Matti Vanhasen** ja **Susan Ruususen** suhde. *Turun Sanomat* sai turkulaisesta tutkijasta hyvän haastattelun, jonka Yle nappasi vaalikommentaattoriksi vuoden 2007 eduskuntavaaleihin.

”Vuodesta 2003 työni oli keskiraskasta päivystävää dosenttiutta. Vaalivuosina annoin lopulta noin tuhat haastattelua.”

Perna oppi, että suomalaiset politiikantoinnitajat ovat erittäin ammattitaitoisia väkeä.

”Lopetin pian sitaattien tarkistamisen, ne olivat aina oikein. En ole koskaan halunnut kirjoittaa joihinkin journaaleihin, joita lukee 200 ihmistä. Olen aina mieltänyt yleisökseni laajemman joukon kuin vain tutkijakollegat”, Perna sanoo.

Se oli yksi syy, miksi Perna ryhtyi vuonna 2009 sivutyönään päätoimittamaan *Kanavaa*.

POSITIIVINEN. Innostava. Peräänantamaton. Kiltti, muttei tossukka. Puolusti alaisiaan esimerkiksi silloin, kun kahta määräaikaista toimittajaa ah-

distettiin. Journalistiselta linjaltaan rohkea. Niin hyväntuulinen, että se tarttui myös ympärillä oleviin. Joviaali. Ei mikään kulmahuonejohtaja, vaan osallistui tekemiseen. Ei kuitenkaan mikromanageri. Alkuvuodesta 2014 *SK:n* toisena päätoimittajana aloittanut Perna oli uusien alaistensa mielestä valloittava persoona.

18 vuotta lehteä päätoimittanut **Tapani Ruokanen** oli jäämässä eläkkeelle elokuussa. Tilanne oli tiukka. Lukijamäärä oli vastikään laskenut ensi kertaa alle 80 000:n, Perna muistelee. Ke-
vään aikana lehti menetti tuhat lukijaa kuussa.

Olin tottunut ajattelevaan, että eiväthän nämä uupumiset minua koske. En edes tiennyt, että sellaista on.

Edellisen vuoden lopulla maksumuurin taakse siirrettyillä nettisivuilla oli kaikkiaan viisi maksavaa tilaajaa.

Ajat olivat surkeat. Koko alalla vallitsi toivotomuuden ilmapiiri. Oli selvää, että kaupallinen media voi vain epäonnistua, kaikki menee pieleen ja huononee”, Perna muistelee.

”Lukijana minulla oli ollut vaikeuksia aiempien vuosien lehtien numeroiden kanssa, ne eivät temmanneet mukaansa siinä määrin kuin niiden olisi pitänyt.”

Tehtiin lukijatutkimus.

”Tutkimus vahvisti näkemykseni: Lehti koettiin ylhäältä alaspäin katsovaksi, sekä värimaailmaltaan että sisällöiltään tummaksi, kuin ankaraksi kansakouluopettajaksi, joka sormea heristäen kertoo, miten pitää ajatella. Tyypillinen kansi oli mielikuvissani sellainen, jossa oli aiheesta riippumatta mustaa ruskealla taustalla tai ruskeaa harmaalla taustalla.”

SK:n toimituksessa ei muisteta, että Pernaan näkemys lehdestä olisi hänen saapuessaan ollut aivan näin negatiivinen, tai ainakaan hän eiertonut sitä. Oli kuitenkin selvää, että muutoksia olisi tulossa.

OTAVAMEDIASSA OLI 2014 meneillään uudistus, jossa lehdet jaoteltiin lehtiperheisiin. *Suomen Kuvalehti*, *Kanava* ja *Parnasso* koottiin samaan lehtiperheeseen, ja Pernaasta tuli niiden kaikkien vastaava päätoimittaja. *Kanavalla* ja *Parnassolla* oli silti omat vastaavat tuottajansa.

”Johdon näkökulmasta oli ehkä hyvä, että lehtiperhemuutosta johtamaan otettiin joku ulkopuolinen – joku, joka ei ajatellut, että mitä vikaa tässä vanhassa systeemissä muka oli. Vaikeina aikoina ihmiset helposti haikailevat, että ennen vanhaan tehtiin sitä ja tätä. Minä en ole ollut alalla kuin

huonoina aikoina, enkä voinut nostalgisoida entisiä aikoja tai murehtia, että miksi nyt on tämä näkökulma, kun ennen oli tuommoista.”

Perna halusi uudistaa lehden. Se tarkoitti uutta sisältöä, uutta ulkoasua ja osin uutta henkilöstöä.

Edellinen vakituinen toimittaja oli rekrytoitu lehteen yli kymmenen vuotta aiemmin. Ruokasen kaudella keskimäärin yksi toimittaja kerrallaan oli erilaisilla vapailla, Perna kertoo. Kun hän saapui, lähes kolmannes toimituksesta halusi lähteä erilaisille vapaille, hän muistelee. Tilalle rekrytoitiin nuoria kykyjä, kuten *Ylioppilaslehestä* tunnettu taistelupari **Vappu Kaarenoja** ja **Aurora Rämö**, sekä myöhemmin Terrafame-skandaaliin liittyneen sensuurin takia *Yleltä* lähteneet **Salla Vuorikoski** ja **Jussi Eronen**.

Uuden tuottajaportaan luominen toi lehteen uutta editointikulttuuria ja työkiertoon saapuvat uusia ideoita.

”Minun ei tarvinnut yksin puhua fläppitaulun edessä, että nyt tarvitaan jotain määrittelemättömiä uudenlaisia juttuja. Kaikkihan olivat mielestään tehneet vuosia niin hyvää lehteä kuin mahdollista. On inhottavaa esittää toimittajien

edessä löysi linjauksia, koska he kysyvät, että mitä konkreettisesti haluat.”

Pernaa halusi, että SK kirjoittaisi oudoista aiheista.

”Takana oli pitkä samankaltaisten vuosien kausi. Oli syntynyt käsitys, mistä aiheista SK:n sopii kirjoittaa, mitkä ovat lehden arvoisia. Halusin räjäyttää sen laatikon. Halusin, että juttuja tehtäisiin tosi oudoista aiheista.”

Esimerkki oli vuoden 2014 pyhäinpäiväviikolopun lehti, Pernaa sanoo.

”Kanteen pantiin 40 vuotta täyttänyt Sleepy

päällikkö **Vesa Tuukkanen** ja toimituspäällikkö, nyt vt. päätoimittaja **Jarmo Raivio**. Logo uudistettiin, taittoon tuotiin ilmapuutusta ja värejä käytettiin rohkeammin.

”Sanoin leikillisesti mutta varsin tosissani, että mustan ja ruskean käyttöön vaaditaan jatkossa erityislupa.”

UUDISTUKSIA OLI POHDITTAVA tarkkaan muun muassa siksi, että SK:n brändi on paitsi lukijoille myös omistajille hyvin rakas. Lehden arvojen tuli näkyä myös uudessa lehdessä.

”SK puolustaa länsimaisia arvoja, demokratiaa ja markkinataloutta ja on kohtuullisen liberaali. Näiden arvojen takana oli helppo seistä”, Pernaa sanoo.

Keskusteluja omistajien kanssa käytiin silti vilkkaasti. Puhelimen päässä saattoi olla esimerkiksi perheomisteisen konsernin entinen toimitusjohtaja, viime vuonna 85 vuotta täyttänyt **Olli Reenpää**.

Tuliko uudistuksesta tai aihevalinnoista sanomista?

Pernaa hymyilee.

”Tuota, sanotaan nyt näin, että voittopuolisesti tuli kiitoksia.”

Ainakin talouskehitykseen johto oli todennäköisesti tyytyväinen. Myynti markkinoi uudistunutta lehteä ja uutta päätoimittajaa vimmatusti. Samana syksynä lukijamäärän syösky-

kierre kääntyi ja lehti sai Pernaan mukaan 3000 uutta tilaajaa. Seuraavana vuonna Pernaa muistellee tilausmyynnin kasvaneen 5000:lla. Verkosta maksaa nyt viidenneksen tilaajista.

Podcast-ääniksi pestattiin näyttelijät **Vuokko Hovatta** ja **Tommi Korpela**, toimitus kehitti nettiä ja toteutti valtavan työläästä erikoisnumerot lehden ja Suomen satavuotissyntymäpäivistä. Kuntavaalien alla se ahkeroi *Kuntaleaks*-sivuston, jonne koottiin satamäärin uutisia kunnista. Uusia kykyjä rekrytoitiin.

Tilaukset – joko absoluuttinen määrä tai tilauksista saatava raha – kasvoivat neljänä vuonna viidestä.

UUDEN OPETTELU, hyvin tiivis osallistuminen käytännön tekemiseen, muutoksen johtaminen, henkilöstön väliset kahnaukset, 12 tunnin työpäivät, reissaaminen Turun ja Helsingin väliä, isän kuolema ja kaiken päälle muut normaalit päätoimittajan työt olisivat iso kakku kenelle tahansa.

Ensimmäiset kolme vuotta kaikki näytti hyvältä ja Pernaasta tuntui, että toimitus onnistui kaikessa, mihin ryhtyi. Vuonna 2018 lehden kolmen vuoden onnistumis-

Sleepers -yhtye, jonka jäsenet, **Sakke Järvenpää** ja **Mato Valtonen** ja muut, olivat pukeutuneet Pussy Riotiksi. Vähän kylmäsi, että onko tämä liikaa! Tiesin, että otan ison riskin.”

Tässä Pernaa muistaa väärin. Kannessa ei ole Pussy Riotiksi pukeutunutta yhtyettä vaan kokoelma albuminkansia. Pussy Riot -henkinen keikkakuva on jutun avausaukeamalla.

Toimituksessa intoilu hymyilytti: olihan bändikansia toki tehty ennen Pernaatakin, eivätkä uudistukset lehteä tyystin toiseksi muuttaneet – suurin osa vanhoista elementeistä ja tekijöistä säilyi. Pernaa kuitenkin antoi tilaa ja aikaa monille pitkään hautuneille intohimoprojekteille.

Lehteä tuotiin myös lähemmäs nykyaikaa.

”Päätin, että vaihdamme aikakauden, jota historiajutut tarkastelevat – jätämme **Mannerheimin** rauhaan ja siirrymme **Kekkoseen**.”

Myös historiantutkijana Pernaata oli kiinnostanut vain lähihistoria, viimeiset 60 vuotta. Siis suunnilleen se ajanjakso, jonka keskimääräinen SK:n lukija on ollut elossa: 70 prosenttia lukijoista on yli 55-vuotiaita.

Myös lehden ulkoasu uudistettiin. Sitä huhkivat heinäkuun helteillä kasaan Perna, ulkoasu-

putki kuitenkin katkesi.

"Olin tottunut ajattelemaan, että eiväthän nämä uupumiset minua koske. En edes tiennyt, että sellaista on."

Loppuvuodesta 2018 Pernaa oli kuuluttamassa vanhan sähköjoukkueensa peliä.

"Ajoin hallilta kotiin, mutta en päässyt enää autosta ylös. Voimat olivat aivan loppu. Ajattelin, että en minä nyt tällaiseen hyvydy, en kerta kaikkiaan. Mutta jouduin tunnustamaan, että en pysty. Paha mennä töihin, jos ei pääse edes auton penkistä ylös. Muutaman päivän runttasin vielä töitä kotoa käsin, sitten katkesin täysin."

Pernaa piti kuusi viikkoa sairaaloomaa ja muita lomiam. Hän kävi työpsykologin kanssa läpi työtapoja ja mahdollisuuksia keventää työtaakkaa. Osalle toimitusta uupuminen tuli täytenä yllätyksenä, osa oli nähnyt merkkejä pitkin syksyä.

Kuuden viikon jälkeen, alkuvuodesta 2019, Pernaa koki olevansa jälleen työkyntoinen. Lääkäri oli samaa mieltä, ja Pernaa palasi töihin.

Työnjakoa pomoportaassa järjesteltiin uudelleen. Pernaa arvelee, että jos hän olisi ollut oikeasti terve, olisi hän pystynyt hoitamaan tehtävänsä. Uupumus oli kuitenkin väistynyt vain hetkeksi.

"Tehtävää oli paljon eikä tilanne ollut helppo. Lehdessä olisi tarvittu tervettä päätoimittajaa eikä puolikuntoista. Tuli uusi totaalipysähdys. Olisi pitänyt tehdä presentaatio. Tuijotin tyhjää ruutua eikä saanut näppäimistön näppäintä painettua."

Pernaa jäi uudelleen sairaalomalta toukokuussa. Siitä uutisoitiin, sillä Pernaan mielestä burnout on aivan samanlainen sairaus kuin vaikkapa leikkausta vaativa selkäkipu. Ei mitään ihmeellistä.

Hinku takaisin töihin oli koko ajan kova.

"Levon tarve ja työn imu taistelivat minussa kaiken aikaa. Olisin tullut väkisin töihin. Työntantaja oli viisaasti sitä mieltä, että pidän sairaaloman jälkeen vielä kesäloman."

Lokakuussa Pernaa palasi jälleen, nyt tekemään kolmepäiväistä viikkoa. Sovittiin, että Raivio hoitaisi journalistisen puolen, Pernaa hallinnon. Joulukuussa Pernaa palasi täysipäiväiseen työhön ja kunto romahti jälleen.

"Halusin tosi paljon parantua ja olin mahdollisimman hyvä potilas. Toimituksessa tehtiin monia järjestelyjä sairaaloman takia, eivätkä ne olleet omiaan selkeyttämään organisaatiota. En vain suostunut myöntämään itselleni, että ei tästä nyt toivu."

TOIMITUKSELLE AIKA oli tosiaan raskasta. Huoli pide-
tystä päätoimittajasta oli ollut kova. Toimituksessa uskottiin, toivottiin ja luotettiin, että Pernaa palaisi. Välitilassa elettiin pitkälti toista vuotta. Pernaa sanoo saaneensa konsernin johdolta kaiken tuen, mutta toimituksessa mietittiin, miksi johto antoi epäselvää, toimitusta rasittaneen tilanteen jatkua niin kauan.

Otavamediassa käytiin pitkät yt-kierrokset, joiden seurauksena myös *SK:sta* lähti työntekijöitä. Useat toimituksen työntekijät ovat olleet hyvin uupuneita. Osa on turvautunut lääkärin apuun, ja lääkärin mukaan työympäristö on ollut niin stressaava ja epäselvä, että se sairastuttaa.

Toimitus jaettiin karkeasti kahtia nopeiden ja hitaiden juttujen tekijöihin, mitä osa työntekijöistä piti hyvin omituisena. Nyt jaosta on luovuttu. Toimituksen sisäiset ristiriidat ovat usein jääneet käsittelemättä. Joidenkin mukaan on suoranaishänke, että lehti on viime vuonna ilmestynyt normaalisti. Toimitus on ahkeroinut ja venynyt joskus tekijöiden terveyden hinnalla. Pernaan ohella myös toimitus on huojentunut siitä, että tilanne on nyt ratkennut.

UUTENA VUOTENA PERNA twiittasi irtisanoutuneensa. *SK* julkaisi uutisen:

Vuonna 2019 päätoimittaja Pernaa oli pitkään sairauslomalla työuupumuksen takia. Pernaan irtisanoutumista edelsi joulukuussa tapaus, joka liittyi päätoimittajan alkoholinkäyttöön.

Pernaalle alkoholinkäytön mainitseminen tuli yllätyksenä.

"Luin sen aamulla netistä kuten kaikki muutkin."

Asia liittyi työuupumuksen oireisiin – sekavaa tilassa esiintymiseen Otavan tilaisuudessa ja seuraavana päivänä toimituksessa – mutta sekä Pernaa että toimitus korostavat, että esimerkiksi väkivaltaa tai ahdistelua tapaukseen ei liity.

"Toimitus tekee tällaiset julkaisupäätökset itsenäisesti", Pernaa toteaa lakonisesti.

Vt. päätoimittaja Jarmo Raivion mukaan julkaisua edelsi pitkä harkinta toimituksessa.

"Mietimme pitkään sekä julkaisupäätöstä että muotoilua ja sitä, onko kyseessä yksityisyyden suojan piiriin kuuluva tieto. Velvollisuutemme on kertoa asiat, jotka ovat totta, ja tilanteet ja henkilön asema olivat sellaisia, että päätimme julkaista", Raivio sanoo.

PERNA ON KERTONUT uupumuksesta avoimesti useita kertoja. Palautetta on tullut valtavasti.

"Olen saanut satoja viestejä. Ihmiset ovat olleet todella myönteisiä, toivottaneet voimia ja kerto-
neet omista kokemuksistaan."

Pernaan neuvo on tarkkailla itseään, vaikka uupumus ei tuntuisi uhkaavan. Uuden työn takia saattaa esimerkiksi joutua muuttamaan elämäänsä ja aikataulujaan.

"Jos elämä kuitenkin muuttuu hyvin paljon, kannattaa pysähtyä ja miettiä, onko tämä todella välttämätöntä ja normaalia. Meillä on ollut kaveriporukan sabbasvuoro melkein 30 vuotta. Tässä uudessa työssä meni vuosi niin, etten koskenut sabbasmailaan."

Myös unentarve saattaa kertoa uupumuksesta.

"Olin aiemmin pärjännyt ihan normaaleilla ai-

kuisen ihmisen yöunilla. Yhtäkkiä tuntui, että kaikki illat ja viikonloput menivät nukkuessa. Tarvitsin 12 tuntia unta."

Pernaa toivoo, että työtoverit pitäisivät toisistaan huolta.

"Jos huomaa, että jollakulla alkaa pannu yli-
kuumeta, on hyvä kysyä, miten voit."

Myös hoitosuhteen olisi hyvä olla kunnossa.

"Minulla kävi huono tuuri. Kävin hirveän monella eri lääkärillä ja monessa paikassa, mikä ei ole ihanteellista. Kesken sairastamisen työterveyshuollon toimittaja vaihtui. Osa lääkäreistä oli Turussa, osa Helsingissä."

TOIMITUKSELLE on kerrottu, että seuraavan *Suomen Kuvalehden* päätoimittajan valinta siirtyy loppukevääseen, ehkä jopa ensi syksyyn. Pernaan ainoa suunnitelma puolestaan on toipua kunnolla ja kestävästi. Sen jälkeen media alana kiinnostaa edelleen.

"Ajattelin, että kyllä tämmöiselle ahkeralle nuorukaiselle jotain mielekästä tekemistä löytyy. Näytöt ovat kuitenkin säälliset."

Pernaa harkitsee jopa uuden kalenterin hankkimista. ●

Ville Pernaa, 45

- Suomen Kuvalehden, Parnasson ja Kanavan vastaava päätoimittaja 2014–2019. Aloitti Kanavan päätoimittajana vuonna 2009.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa Turun yliopiston Eduskuntatutkimuksen keskuksen johtajana (2007–2014), Yle Uutisissa erikoistutkijana (2008–2009) sekä tutkijana eduskunnan historia-hankkeessa (2001–2007).
- Valtiotieteiden tohtori Turun yliopistosta (2002). Journalis-
tiikan ja poliittisen historian dosentti.
- Tutkinut muun muassa median ja politiikan suhdetta, vaaliuutisoin-
tia, Ylen uutistoiminnan historiaa
sekä Suomen lähihistoriaa.

Hanne Aho: Työnantaja ei tunnista työntekijöidensä uupumusta

Manu Haapalainen, teksti • Laura Oja, kuva

Journalistiliitto neuvottelee parhaillaan lähes kaikkien sille kuuluvien työehtosopimusten tulevaisuudesta. Kuten muillakin aloilla, neuvottelut ovat edenneet takkuisesti. Puheenjohtaja **Hanne Aho** luonnehtii neuvottelukierrosta ”dramaattisen hitaaksi”. Neuvottelujen suurin kiistakapula on kysymys 24 kikytyötunnin poistamisesta tai säilyttämisestä.

Aho kertoo *Journalistin* haastattelussa työnantajapuolen tavoittelevan työajan pidentämistä, työnantajan paikallisen määräysvallan laajentamista sekä mahdollisimman pieniä palkankorotuksia. Vastaavasti Journalistiliitto vaatii normaalin työajan palauttamista sekä kohtuullisia palkankorotuksia.

Miten neuvottelut tällä hetkellä etenevät?

”Lehdistön ja kustannustoimittajien neuvottelut ovat käynnissä. Nämä työehtosopimukset päättyvät vasta tammikuun lopussa, ja asioita on yhä auki. Yleisradiossa olemme tavanneet työnantajan viimeksi joulun alla. Työnantajapuoli on Ylessä valmis neuvottelemaan, mutta työnantajaliitto Palta ei suostu neuvottelemaan palkkatasosta ja kikytyntien poistosta. Palta haluaa odottaa ja katsoa, mitä muilla aloilla tapahtuu. Vasta kun muiden alojen kikytyntien kohtalo ja yleinen palkankorotustaso ovat tiedossa, voidaan Ylessä tehdä päätöksiä.”

Mitkä asiat neuvotteluja erityisesti hidastavat?

”Kikytyntit ovat neuvottelujen suurin este. Niistä on muodostunut Suomen ideologinen taistelu. Kikyn 24 lisätunnista ’sovittiin’ uhkaamalla **Juha Sipilän** (kesk.) hallituksen pakkolaeilla, joissa lisätyötä olisi ollut sata tuntia vuodessa. Työnantajien pitkän tähtäimen tavoite on lisätä työaika, työntekijöillä pikemminkin vähentää sitä. Kikytyntit olivat siksi lottovoitto työnantajille.”

Onko ollut yllätys, miten voimakkaasti työnantajapuoli pitää kikytyntien kiinni?

”Koko yhteiskunnan tasolla se on ollut minulle yllätys. Näyttää siltä, että työnantaja on valmis kärsimään suuria taloudellisia menetyksiä kikytyntien pitämiseksi. Niiden hyöty työnantajalle on hyvin pieni verrattuna haittaan, joka heille koituu lakoista. Esimerkiksi metsäteollisuudessa kikytyntien arvo on noin kymmenen miljoonaa euroa vuodessa, ja nyt uhkaavien lakkojen vaikutukseksi on arvioitu jopa miljardi. Kahden viikon lakon kustannukset vastaisivat noin sadan vuoden kikytyntien arvoa. Kyse ei siis ole rahasta. Työnantaja ei halua antaa periksi ja palata nor-

Hanne Aho luonnehtii meneillään olevia tes-neuvotteluja hyvähenkiseksi, mutta vaikeiksi.

maalityöaikaan. Kyse ei kuitenkaan pitäisi olla siitä, että joku antaa jollekin periksi, vaan siitä, että näistä asioista pitäisi pystyä sopimaan yhdessä.”
Työnantajapuolen mukaan suuriin palkankorotuksiin ei ole varaa. Mitä ajattelet siitä?

”Työnantajan sotumaksuja siirrettiin kikyssä työntekijöiden maksettavaksi. Siksi työnantaja saa työntekijän nyt vuosittain 2,63 prosenttia halvemmalla kuin aiemmin. Kaikki alle 2,63 prosentin jäävä palkankorotus on työnantajalle tienestii. Eli palkankorotusvaraa on.”

Mitkä asiakysymykset lehdistön ja kustannustoimittajien neuvotteluissa ovat yhä auki?

”Työnantajan tavoitteena on laajempi direktio-oikeus eli määräysvalta työpaikoilla. Lisäksi työnantaja haluaa ylipäänsä pidentää työaika, oli pidentämisen tapa mikä tahansa. Heidän ajatuksiinsa kuuluu esimerkiksi lomaviikon poistaminen. Myös useita pienempiä kysymyksiä on auki.”
Mihin asioihin direktio-oikeutta halutaan laajentaa?

”Useisiin asioihin. Työehtosopimuksella esimerkiksi säädellään, miten työaika voidaan sijoittaa. Työnantaja haluaisi kuitenkin päättää siitä itse. Työnantaja voisi pilkkoa päivän työajan esimerkiksi niin, että työntekijä olisi töissä kello 7–11,

välissä vapaalla ja taas töissä kello 16–20. On hyvin tärkeää, että työehtosopimuksilla rajoitetaan tällaista työntekijää kuormittavaa sijoittelua.”
Journalistiliitto ei siis suostu kikytyntien säilyttämiseen missään tapauksessa?

”Työajan lisääminen on iso periaatteellinen kysymys. Emme suostu siihen. Kaikilla työpaikoillamme puhutaan paljon jaksamisongelmista. Jaksamiseen vaikuttaa muun muassa riittävä lepoaika, kuten loma. Työaikaamme ei voi lisätä eikä lomia vähentää. Me palaamme normaalityöaikaan. Eriyisesti lehdistön työnantajat eivät tunnista, että työpaikoilla ihmiset väsyvät. Se on ollut yllättävää. Jos työnantaja ei tunnista uupumusta, niin joko siitä ei ole osattu heille kertoa, tai sitten he kerta kaikkiaan elävät eri todellisuudessa.”

Ovatko Journalistiliiton jäsenet valmiita työtaistelun parempien työehtojen puolesta?

”Uskon, että jäsenistö on täysin valmis työtaisteluun esimerkiksi lomien lyhentämistä vastaan.”

Onko jommalta kummalta osapuolelta odotettavissa työtaistelutoimia?

”Uskon, että kukaan ei tavoittele sellaista. Se on kuitenkin mahdollista. Meillä on ollut neuvottelupöydissä hyviä, rakentavia keskustelu-

Journalistiliiton tes-neuvotteluja

- Lehdistön tes-neuvottelut alkoivat maanantaina 16.12. Neuvottelut ovat jatkuneet läpi tammikuun.
- Kustannustoimittajien neuvottelut alkoivat 20.12. ja jatkuvat edelleen.
- MTV:n neuvottelut alkoivat lokakuussa ja taukosivat joulukuussa. Uusia neuvotteluja ei ole sovittu.
- Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden osalta neuvottelut alkoivat lokakuun puolivälissä ja taukosivat joulukuun aikana. Uusia neuvotteluja ei ole sovittu.
- Elokuva- ja tv-alan neuvottelut keskeytyivät 3. tammikuuta. Osapuolet ovat äärimmäisen kaukana toisistaan työaikaan ja jaksamiseen liittyvissä kysymyksissä.
- Av-kääntäjien sopimusta jatkettiin vuoden 2021 tammikuuhun saakka.

ja. Mutta neuvottelukierros on poikkeuksellinen, koska työnantaja haluaa pitää kiinni siitä, etteivät Journalistiliiton jäsenten palkat nouse enempää kuin teknologiateollisuuden palkat eli 3,3 prosenttia. Suomeen yritetään näin rakentaa uutta systeemiä, joka pitäisi palkkatason matalana. Tähänhän liittyy myös valtakunnansovittelijaa on moitittu, koska myös hän pitää kiinni tästä korotuskatosta. Silloin meillä ei ole enää sovitelua, vaan palkankorotuskatto, jota pitää kaikkien noudattaa. Ainoa tapa sen ylittämiseksi on työtaistelu. Jos lehdistö tai vaikka sairaanhoitajat haluavat tällä kierroksella enemmän kuin 3,3 prosentin palkankorotuksen, on mentävä lakkoon. Sopimalla ei saa enempää.”

Työnantajaliitot puhuvat monesti paikallisen sopimisen puolesta, mutta ajavat kuitenkin näissä neuvotteluissa eri aloilla hyvin yhtenäistä linjaa. Mitä ajattelet tästä ristiriidasta?

”Siinä on tosiaan iso ristiriita. Puhe paikallisesta sopimisesta on pääosin bluffia. He eivät tarkoita sopimista vaan paikallista direktio-oikeutta, eli että työnantaja saisi paikallisesti määrätä tessin estämättä.” ●

Viestintä ja journalismi Samalla kentällä eri säännöillä

Kansalaisten huomiosta ja ajasta kilpailevat journalismin ohella monet erilaiset ammatti- ja sosiaalisen median sisällöt, joita tuottavat niin yritykset, järjestöt ja viranomaiset kuin tubettajat ja somevaikuttajat. Mediasisältöjä tuotetaan hyvin erilaisin säännöin mutta usein lainaten erilaisia journalismin muotoja.

Miten yleisöt tunnistavat sisältöjen eroja? Miten kuluttajat liikkuvat eri kanavissa? Miltä tilanne näyttää eri sisällöntuottajien näkökulmasta? Mikä on median rooli yhteiskunnallisen keskustelun edistämässä?

Helsingin Sanomien Säätiö kutsuu tutkijoita, toimittajia ja viestijöitä selvittämään ilmiötä ja sen taustoja niin yleisön, tekijöiden kuin yhteiskunnallisen agendan asettamisen näkökulmasta.

Haku on kaksivaiheinen.
Ensimmäinen vaihe päättyy 2.3.2020.

Säätiö on varannut hankkeiden (2–4) toteuttamiseen 500 000 €.

Lisätietoa: hssaatio.fi

Äänikirjoissa selkeys on valttia, ja se vaikuttaa kustannustoimittajien työskentelyyn

Anna-Sofia Nieminen, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Miten tuoda äänikirjassa esiin, että henkilöhahmo ajattelee itsekseen? Entä miten pitää kuuntelija mukana, jos kertoja vaihtuu?

Tällaisia asioita äänikirjojen kustannustoimittaja **Meri Liukkonen** pohtii työssään. Hän on työskennellyt suoraan kuunneltavaksi kirjoitettujen Storytel Original -sisältöjen parissa kesästä 2017 lähtien ensin freelancerina, välillä Storytelin työntekijänä, ja nyt taas freelancerina. Liukkonen työskentelee myös toimitussihteerinä *Helsingin Sanomissa*.

”Ääniformaatti vaatii ajattelun naksahdusta ehkä vähän toiselle taajuudelle”, Liukkonen sanoo.

Liukkonen työnkuva on poikkeuksellinen, mutta äänikirjojen suosion kasvu näkyy myös perinteisemmässä kustannustoimittajan työssä.

Suomen Kustannusyhdistyksen mukaan vuonna 2018 äänikirjojen osuus suomalaisten kustantamoiden kirjamyynnistä oli 2,3 prosenttia eli noin 5,9 miljoonaa euroa, kun edeltävänä vuonna se oli vain alle prosentin eli noin 2,4 miljoonaa euroa. Kasvu on jatkunut edelleen.

Luvuista puuttuvat esimerkiksi Storytel Original -sisällöt. Äänikirjojen suoratoistopalvelujen käyttäjämääristä ei ole saatavilla tarkkoja lukuja.

BookBeat on kertonut, että sillä on Suomessa yli 100 000 maksavaa käyttäjää. Storytel ei kerro maakohtaisia käyttäjämääriä.

Suomen Kustannusyhdistyksen tilastojen mukaan suomalaiset kuuntelevat selvästi eniten kaukokirjallisuutta.

PITKÄN LINJAN kustannustoimittajan **Päivi Koiviston** työhön äänikirjat ovat tuoneet muutamia lisätehtäviä:

Koivisto tekee äänikirjan lukemista varten oh-

Työhönsä Meri Liukkonen kaipaa vain läppäriä ja tilan, jossa voi lukea rauhassa ääneen. Raita-kissa viihtyy kainalossa.

Ääniformaatti vaatii ajattelun naksahdusta ehkä vähän toiselle taajuudelle.

Meri Liukkonen, kustannustoimittaja

jeet, esimerkiksi mihin kohtiin kiinnittää erityistä huomiota. Runsaasti kaavioita sisältävissä tietokirjoissa pitää miettiä, jättääkö kaaviot äänikirjasta pois vai selittääkö ne auki. Hän on myös mukana valitsemassa äänikirjan lukijaa.

Koivisto työskentelee tällä hetkellä WSOY:llä asiaproosan kustannustoimittajana. Hän on uransa aikana työskennellyt niin kauno- ja tietokirjallisuuden kuin oppikirjojen parissa.

Palkassa uudenlaiset tehtävät eivät Koiviston mukaan näy, mutta ne eivät myöskään vie pal-

joa aikaa, ainakaan vielä. Äänikirjoilla on oma tuottaja, joka hoitaa käytännön tekemisen.

Käsikirjoituksia lukiessaan ja editoidessaan Koivisto ei yleensä juuri mieti, miten teksti taipuu äänikirjaksi – eikä hänen mielestään tarvitsekaan miettiä. Toki tähän on poikkeuksia.

”Varsinkin jos ajattelen kaunokirjallisuutta, olen jopa vähän huolissani, jos aletaan ensisijaisesti kaikkien kirjojen kohdalla ajatella korvaan kirjoittamista, koska se voi esimerkiksi karsia tiettyä rakennerratkaisuja”, Koivisto sanoo.

Hän pitää kuitenkin mahdollisena, että tulevaisuudessa yhä useampi kirja kirjoitetaan ensisijaisesti kuunneltavaksi, ja silloin kustannustoimittajan on syytä pohtia tekstiä eri tavalla.

Koivisto arvioi, että silloin eri kertojien ja aikatasojen erottuminen sekä rytmin hahmottaminen korostuu, koska kuunnellella ei voi palata hankaliin kohtiin samalla tavalla kuin lukiessa. Toisaalta se ei varsinaisesti ole uutta: lastenkirjoissa näitä on aina pitänyt miettiä, koska ne on tehty ääneen luettaviksi.

STORYTEL ORIGINAL -sisällöt tehdään jo nyt nimenomaan kuunneltaviksi, ja se näkyy niiden työstämisessä.

Liukkonen kertoo, että Storytel ei ota vastaan valmiita käsikirjoituksia vaan ideoita. Kun ideasta lähdetään työstämään käsikirjoitusta, tekijä saa Storytelin ohjeistuksen ja kustannustoimittajan tuekseen alusta lähtien. Tekijöinä on niin perinteisiä kirjailijoita kuin esimerkiksi käsikirjoittajia.

Tv-sarjan rakennetta noudattelevat kirjasarjat jaetaan esimerkiksi kymmeneen jaksoon. Aluksi tehdään jaksokohtainen synopsis, joka ohjaa kirjoittamista, ja kaikki jaksot päättyvät cliffhangeriin.

Kaikessa tähdätään siihen, että sisältö tempaa mukaansa ja on helppo kuunnella.

Kustannustoimittaja Meri Liukkonen on ollut mukana useiden äänikirjojen tekemisessä alusta lähtien. Hänen toimeksiantajansa Storytel ei ota Storytel Original -sarjoiksi vastaan valmiita käsikirjoituksia, vaan ideoita.

”Jos alku ei koukuta, aika helposti äänikirja jää kesken. Jos kuuntelee 20 minuuttia, on todennäköistä, että kuuntelee koko jakson tai pidemmällekkin”, Liukkonen kertoo Storytel Original -sarjoista kerättyjen tilastojen perusteella.

Kärryillä pysymistä helpottavat Liukkonen mukaan rajallinen henkilögalleria, riittävän yksinkertainen kieli ja selkeä rakenne. Esimerkiksi kertojan vaihtumisen voi merkitä tauolla. Joskus tarvitaan selventävä lause, jos esimerkiksi henkilöhahmo ajattelee itsekseen.

”Useinhan kun ihmiset kuuntelevat kirjoja, he saattavat tehdä samalla jotain muuta. Se on otettu huomioon”, Liukkonen sanoo.

Kirjoissa voi myös kokeilla erilaisia tapoja hyödyntää ääntä. Esimerkiksi true crime -kirjoissa saattaa olla autenttista äänimateriaalia vaikkapa oikeudenkäynnistä.

Suosituimpia Storytelin sisältöjä ovat elämäkerrat, true crime, dekkarit ja ylipäättään juonivetoiset kirjat.

LIUKKOSELLA ON toimittajatausta, eikä hän ole koskaan tehnyt töitä perinteisille kustantamoille. Hän kertoo, että on saanut valmiuksia työhönsä esimerkiksi suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoista ja Storytelin järjestämistä koulutuksista.

Koivisto ei ole juuri törmännyt äänikirjoihin liittyvään koulutukseen. Hän on osallistunut yhteen WSOY:n keskustelutilaisuuteen, jossa pohdittiin äänikirjojen mahdollisuuksia.

Koivistoa kiinnostaa, mihin äänikirjat vielä kehittyvät. Hänestä suuntaa voi katsoa vaikkapa muusikkojen elämäkertoista, esimerkiksi WSOY:n *Minä olen Anna Puu* -kirjasta, jonka painatusversiossa on näyttäviä kuvia ja kappaleiden sanoituksia. Äänikirjassa erityistä ovat kappaleiden demoversiot ja se, että **Anna Puu** lukee kirjan itse.

”Se on tietyllä tavalla eri tuote, vaikka kyse on samasta kirjasta”, Koivisto sanoo. ●

Freelancerin vaihtoehdot

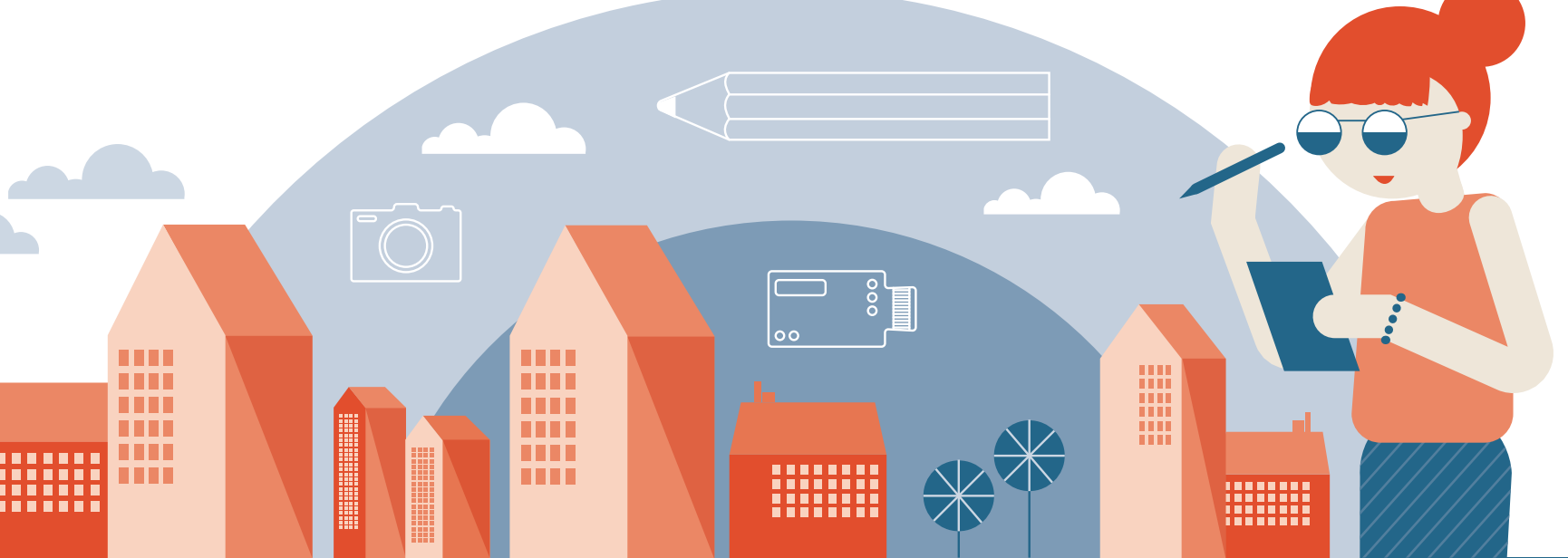
Kannattaako freelancerin olla työntekijänä osuuskunnassa, "kevytyrittäjä" vai kokonaan omillaan? Journalisti vertaili työosuuskuntien ja laskutuspalveluiden hyötyjä oman toiminimen perustamiseen.

Jukka Nortio, teksti • Mia Ylisuutari, grafiikka

MIKÄ	LIITTYMINEN	MIKSI LIITTYÄ	VELOITUSPERUSTE	MITÄ JÄÄ KÄTEEN 1 000 EURON JUTUSTA
OSUUSKUNTA MEDIAKUNTA www.mediakunta.fi 	Journalistiliiton jäsenille. Liittymismaksu 99 €, osuuspääoma 1 €. Journalistiliiton perustama, auttaa keikkatyötä tekeviä jäseniä.	Työsuhde, jolloin jäsen on työntekijä. Sujuva laskutus ja kirjanpito. Jäsen voi keskittyä työntekoon. Osuuskunta ajaa jäsenten etuja ja on mukana mm. sopimus-neuvotteluissa.	Laskukohtainen hallintokorvaus 6–8 %. Alle 300 euron laskuissa kiinteä hallintokorvaus 30 €.	591 €
OSUUSKUNTA LILITH www.lilith.fi 	Vapaamuotoinen hakemus. Osuuskunta haastattelee kaikki hakijat. Liittymismaksu 292 €, osuusmaksu 50,46 €.	Työsuhteisten jäsenten omistama, voittoa tavoittelematon työosuuskunta. Aika ja hermot säästävät, kun asiat tulevat hoidetuksi ajallaan ja lakien mukaisesti.	Liikevaihdosta menee yhteisen talouden hoitamiseen 1–11 %.	700 €
OP KEVYTYRITTÄJÄ op-kevytyrittaja.fi 	Suomalainen hetu ja verkkopankin tunnukset.	Ilmainen y-tunnus. Digitaalinen palvelu, jossa ei ole kiinteitä kuluja. Ilmainen asiakaspalvelu.	5 % arvonlisäverottomasta laskutuksesta, kuitenkin enintään 1 500 € / vuosi.	622 €
SCRIPTOR PALVELUT www.scriptor.fi Scriptor	Ilmainen liittyminen. Tehdään osaamiskartoitus. Freelancer allekirjoittaa yhteistyön puitesopimuksen ja tekee esittely-CV:n.	Palvelu myy freelancerin osaamista asiakkailleen. Freelancerit veloittavat Scriptoria palveluistaan, ei palkkasuhdetta.	"Freelancer määrittää tuntihintansa. Palvelu lisää asiakashintaan katteensa."	Asiakkaan maksamasta 1 000 euron työstä freelancer saa Scriptorilta noin 850 €.
UKKO.FI www.ukko.fi UKKO.fi	Ilmainen liittyminen yksityishenkilöille.	Freelancerin ei tarvitse huolehtia paperitöistä, riittää kun sopii työnsä ja laskuttaa.	Palvelumaksu 5 % + alv laskusta.	noin 500 €
TOIMINIMI www.prh.fi	Y-tunnus verkossa 60 € tai 110 € paperihakemuksella.	Kevein yritysmuoto. Verotus henkilökohtaisen veroprosentin mukaan. Kirjanpito yksinkertaista.	Ei	610 € ¹⁾

¹⁾ laskutus ja YEL-työtulo 40 000 € /vuosi, sivukulut sen mukaan. Summat viitteellisiä, koska asiaan vaikuttavat mm. henkilön ikä ja lopullinen veroprosentti.

MITKÄ SIVUKULUT HOIDETAAN	MITÄ PALVELUJA	YHTEISÖ	ARVONLISÄVERO JUTTUPALKKIOSTA	MITÄ ERITYISTÄ
Lakisääteiset työnantajan sivukulut ja työntekijän vähennykset, kuten ennakonpidätys, TyEL-maksu ja työllisyysvakuutusmaksu.	Laskutus ja laskujen karhuaminen, kirjanpito, sopimukset sekä neuvonta, kuten asiakkaille lähtevien viestien ja hakemusten kommentointi.	Osuuskunnan kokous kerran vuodessa. Vapaa- muotoisia tapaamisia. Jäsenillä mahdollisuus vaikuttaa osuuskunnan toimintaan.	0 %	Kaikki jäsenet, noin 250 henkeä, journalisteja. Mahdollisuus verkostoitua ja löytää esim. työpareja. Voittoa tavoittelematon.
Lakisääteiset työn- antajan sivukulut.	Työsuhteisen työn- tekijän palvelut.	Yhteisö antaa ison talon vaikutuksen asiakassuhteisiin. Tehtävänä työllistää jäsenet ja tarjota heille etuja ja palveluita.	Pääosin alv 10 % (myös kirjoitustyöstä, jonka alv on lain mukaan 0 %).	Kehittynyt ja moni- puolinen toiminta- malli, johon on helppo tulla mukaan. Hommat hoituvat, apua ja tukea saa täsmällisesti.
Maksetaan yrittäjän puolesta arvonlisävero ja ennakkovero.	Laskutus, kirjanpito, maksumuistutus, ilmainen neuvonta, ajopäiväkirja, vero- ilmoitukset sisältyvät palvelumaksuun.	Ei ole.	0 %	Riskitön tapa testata yrittämistä. Palvelu hoitaa byrokratian. Y-tunnus tarjoaa 5% yrittäjävähennyksen.
Ei maksa sivukuluja.	Ei tarjoa palveluja.	Ei toistaiseksi. Jatkossa mahdollisesti aamiais- tilaisuuksia.	Palvelu myydään alv 24 %.	Ilmainen palvelu myy freelancerin osaamisen freelancerin puolesta.
Arvonlisäveron tilitys, ennakonpidätysten toimittaminen sekä sosiaaliturva- ja YEL-eläkemaksut.	Laskutus, kulujen ja verokorttien käsittely, palkanmaksu, maksu- muistutukset ja perintä, YEL-kokonaispalvelu, vakuutukset, veroneu- vonta.	Koulutustilaisuuksia ja vapaamuotoisia tapah- tumia. Facebookissa Kevytyrittäjyys-ryhmä.	Asia selvityksessä verottajan kanssa.	Tietoturva-ammatti- laisten testaama. Laskuttaminen nopeaa ja monikielinen asiakas- palvelu auttaa tarvit- taessa.
Kaikki freelancerin omalla vastuulla.	Kirjanpito, verot, eläkemaksut, työtervey- denhuolto, tilinpäätös yms. itse tai ostettuna palveluna.	Ei yhteisöä.	0 %	Vastuu ja vapaus myynnistä, laskutuk- sesta, kirjanpidon oikeellisuudesta, veroista, lomista ja hyvinvoinnista kokonaan itsellä.

Kuljettaja kertoi munapommituksesta. Yksi toimitus käytti kuljettajasta keksittyä nimeä, toinen oikeaa. Lepsuuntuvatko nimettömyyskäytännöt?

Johanna Vehkoo, teksti • Martta-Kaisa Virta, kuvitus

Eräänä lauantai-iltana Vantaalla tapahtui paikallisuutisen arvoinen juttu. Kun autoilija ajoi sillan ali, hänen autonsa tuulilasiin ja konepellille alkoi yllättäen kopsahdella kananmunia. Näkyvyys katosi hetkeksi, mutta suurempaa vahinkoa ei sattunut. Kuljettaja epäili syypääksi paikallista nuorisoa. Hän kirjoitti tapauksesta omalla nimellään Vantaan puskaradio-nimiseen Facebook-ryhmään, johon kuuluu 47000 jäsentä.

MTV Uutiset tarttui aiheeseen ja teki tapauksesta nettiuutisen. Päivää myöhemmin näin toimi myös *Helsingin Sanomien* kaupunkitoimitus. Kahdessa uutisessa oli yksi merkittävä ero: Maikkari puhui naisesta keksityllä etunimellä, *Hesari* puolestaan kertoi tämän oikean nimen.

SUOMALAISESSA JOURNALISMISSA on tapana, että haastateltavat esiintyvät omilla nimillään paitsi jos nimettömyyteen on erityisen painava syy. Tällaisia voivat olla esimerkiksi yksityisyyden suojaan liittyvät asiat, yhteiskunnallisten epäkohtien paljastaminen ja tietovuodot. Yhteiskunnallisesti merkittävissä tapauksissa anonymiteettiin liittyy lähdesuoja. Lukijalle on myös tapana kertoa, että nimet on poistettu tai muutettu haastateltavan henkilöllisyyden salaamiseksi.

MTV Uutisten toimituspäällikkö ja JSN:n jäsen **Ilkka Ahtiainen** kertoo, että MTV noudattaa journalismissaan alan vakiintuneita käytäntöjä.

”Harkinta on aina tapauskohtaista, mutta siinä puntaroidaan sitä, mikä sen lausunnon totuusarvo on ja onko asia niin merkityksellinen, että se

edellyttää nimensuojaa. Asia voi myös olla niin arkaluontoinen, että nimen julkaiseminen aiheuttaisi haittaa ihmiselle. Vaikkapa sairauteen liittyvä asia voi olla tällainen”, Ahtiainen sanoo.

”Jos on paljon uutisia, joiden mukaan Pekalle tai Sannalle kävi näin, se saattaa yleisön silmissä alkaa muistuttaa enemmän tarinankerrontaa kuin faktapohjaista journalismia.

Päivi Korpisaari, Viestintäoikeuden professori

”Tämähan on tietenkin teoriaa, ja käytännössä tilanteet voivat vaihdella tosi paljon. Esimerkiksi poliittisissa kriiseissä tiedon tarve on suuri, ja silloin annetaan lähteiden kertoa asioita sieltä kullisesta ilman nimeä.”

MTV Uutisissa toimituspäällikkö **Karri Lehtiö** vastaa verkkouutisista. Hän ei ollut vuorossa kananmunauutisen julkaisupäivänä, mutta selvitti *Journalistille*, että tässä tapauksessa haastateltaval-

le oli toimituksesta tarjottu nimettömänä esiintymisen mahdollisuutta.

”Toki kun henkilö on noin suurelle yleisölle tehnyt sen somepäivityksen, sehän on julkinen. Ei se kyllä meidän lähtökohtamme ole, että tällaisissa tapauksissa tarjotaan anonymiteettiä”, Lehtiö sanoo.

Ahtiainen kertoo, että yleensä toimittajat hakevat nimettömyysasioihin uutispäällikön näkemyksen. Esimerkiksi politiikan toimittajat tekevät usein päätöksen nimettömyydestä itse. Ongelmallisimmat tapaukset viedään päätoimittajan ratkaistavaksi.

”*Helsingin Sanomissa* lähtökohtana on, että ihmisillä on aina nimi”, sanoo päätoimittaja **Antero Mukka**.

Nimettömyyteen täytyy aina olla painava syy, kuten yksityisyyden suojaaminen tai turvallisuusriski.

”Nimellä esiintymisellä on dokumentoiva vaikutus. On todennäköisempää, että omalla nimellä esiintyvä pitäytyy totuudessa.”

Mukan mukaan yksittäinen toimittaja ei koskaan päätä nimensuojasta vaan asia viedään vahintään esimiestasolle, ellei toimituksen johdolle.

TIEDOTUSVÄLINEET POIMIVAT paljon aiheita sosiaalisesta mediasta. Usein ne perustuvat yksityishenkilöiden päivityksiin. Toimitukset käyvät jatkuvaa rajanvetoa siitä, milloin on syytä antaa haastateltavan esiintyä nimettömänä, milloin taas ei.

Sosiaalisesta mediasta poimituissa uutisjutuissa on usein kyse pikemminkin arkipäiväisistä satumuksista kuin yhteiskunnallisesti merkittävistä uutisista. Aihe voi kuitenkin olla lähteelle itselleen hyvinkin henkilökohtainen tai yksityinen.

Viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** näkee, että uutismedian luotettavuuden kannalta olisi hyvä miettiä tarkkaan, millaisissa tapauksissa nimensuoja annetaan.

”Riskejä tässä on. Jos tehdään juttuja sometari-
noiden perusteella ja niissä esiinnyttään pseudo-
nyymien turvin, onko todenperäisyys yhtä hyvin
varmistettu kuin jos haastateltava vastaa kerto-
muksesta omalla nimellään”, Korpisaari kysyy.

”Jos on paljon uutisia, joiden mukaan Pekalle
tai Sannalle kävi näin, se saattaa yleisön silmis-
sä alkaa muistuttaa enemmän tarinankerrontaa
kuin faktapohjaista journalismia.”

Korpisaari ymmärtää myös haastateltavia, jotka
toivovat nimettömyyttä. Vaikka ihminen olisi
alun perin kertonut tarinansa kymmenien tuhan-
sien jäsenten Facebook-ryhmässä, hän ei silti vält-
tämättä miellä keskusteluja julkisiksi.

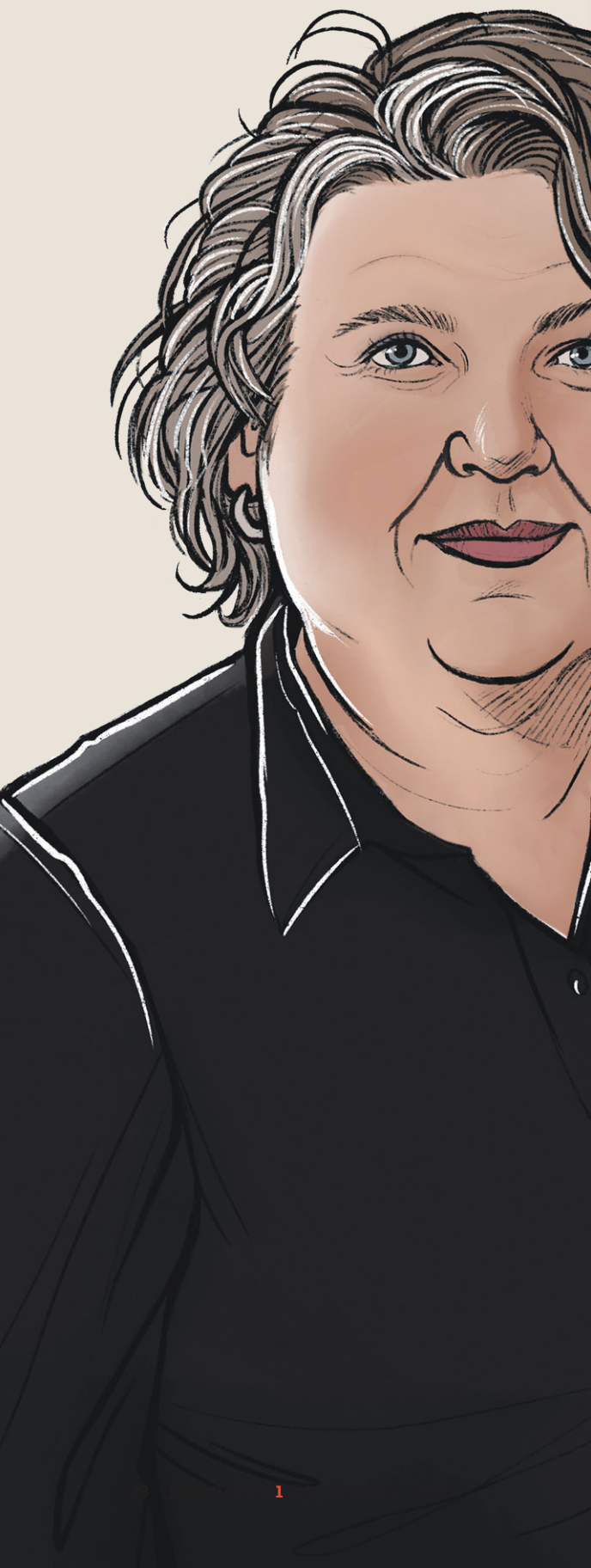
Korpisaari arvelee, että yksi syy nimettömyy-
teen tai pseudonyymien käyttöön voi olla, että ih-
minen ei ole halunnut altistaa itseään nettikes-
kustelulle.

”Ihan tavallisetkin ihmiset saattavat kohdata
melko pahaa kritiikkiä ja ikävää kielenkäyttöä
verkossa, kun he antavat haastatteluita”, Korpisaari
sanoo.

Korpisaari mainitsee myös, että toisin kuin ajan
hämäriin katoavat sosiaalisen median postaukset,
lehtijutut löytyvät helposti hakukoneilla. Haasta-
teltavan nimellä tehdyt Google-haut saattavat
palauttaa lehtijutun vielä vuosikymmenten päästä.

Onko vaarana, että nimettömyyden yleistymi-
nen ihan arkipäiväisissäkin asioissa rapauttaa läh-
desuojaa?

”Perinteisesti lähdesuoja on tarkoitettu suoja-
maan lähdettä, joka kertoo yhteiskunnallisesta
epäkohdasta. Vaikea sanoa, kokisiko se inflaa-
tion, jos sellainen käytäntö yleistyisi”, Korpisaari
toteaa. ●

Ministeriön tilaamat videot eivät miellyttäneet toimittajia. He nostivat kohun, jonka seurauksena freelancer sai osakseen silmitöntä raivohilluntaa, kirjoittaa Kaarina Hazard.

Kaarina Hazard, teksti ● Hanna Lahti, kuvitus

Kun länsimetro syksyllä 2017 viimein avattiin, yleinen vastaanotto oli kauhtuneen sarkastinen, olivathan avajaiset lykkäytyneet jo sopivaisuuden tuolle puolen. Teatteriohjaaja **Mikko Roiha** ja minä sen sijaan olimme vilpittömän innostuneita: Suuret, yhteiset infrahankkeet ovat heti postin ja verotuksen jälkeen parasta, mitä ihminen on yhteiskuntamielessä keksinyt! Ilomme oli niin suurta, että jo kohta olimme liikenne- ja viestintäministeriön viestintäjohtajan pakeilla ehdottamassa somesarjaa, jossa ylistettäisiin infraa.

Ministeriölle idea sopi hyvin. Mikä sen hauskeempaa kuin kaksi keski-ikäistä tunnelmoimassa jokapäiväisintä ja kaikkien saatavilla olevaa! Ei mitään pompöösiä, kiiltäväkantista markkinointia, vaan kerrankin silmäntasaista kansalaisviestintää, johon kuka tahansa voi eläytyä. Vähänpä tiesimme.

ENSIMMÄINEN *Rakkaudesta infraan* -video tuli julki juhannuksen tienoilla 2018. Katsojia oli vähän, eikä suuria massoja tavoiteltukaan, pikemminkin tahdottiin esitellä ministeriön toiminnan alaa arkisena ja jokaiselle kuuluvana. Ensimmäisenä oli vuorossa itseoikeutetusti Saimaan kanava, sitten ihmeelliset valtatie ja vaatimattomuudessaan kauneimmat pyöräily ja kävely. Palaute oli pientä ja suopeaa, kunnes syyskuussa muutama toimittaja heräsi Twitterissä: Mitä paskaa tämä on? Kuka tilannut ja kenen luvalla? Voiko tämännäköinen muka maksaa näin paljon – jonkin on oltava vinossa!

Infravideoiden tilaus- ja sopimuspapereista ei löytynyt mi-

”Jos viestimen epäilylle ei löydy katetta, se ei peräydy, vaan loukkaantuu ja alkaa jankuttaa.”

tään hämää, mutta jotain vinoa videoista piti löytää. Videot eivät kerta kaikkiaan näyttäneet siltä, miltä tällaisten videoiden toimittajien mielestä kuuluu näyttää. Toimittajien esteettistä aistia oli loukattu. Kansa ei ollut ymmärtänyt videoista loukkaantua, mutta se johtui vain siitä, ettei se vielä tiennyt, että sen piti. Vilunkipeliä ei löytynyt, koska sellaista ei ollut, mutta toimittajien esteettinen närkästys oli ja kansa tarvitsi kauneusaistillista kaitsentaa.

ILTA-SANOMAT RIENSI tekemään asiasta kohun. Videoiden ostaja oli ministeriö, myyjä tuotantoyhtiö ja puolet kaikesta kuului Mikko Roihalle, mutta *Ilta-Sanomien* käytti journalistista harkintaansa ja nimesi asian ”Kaarina Hazardin kännykkävideoiksi” usuttaen näin lukijatunteet tahtomaansa suuntaan. Nimi kuohuttaa, käyttäkäämme sitä, mitä siitä jos laitoja vähän taivutellaan.

Meni sekunti ja someni pullisteli ivaa, uhkauksia ja lopulta tappoilmoituksia. En tiedä, miten muut freelancerit näitä kestävät. Eniten yllätti se, että yleiseen paheksuntaan ja naureskeluun osallistui omalla nimellään myös Yleisradion toimitusjohtaja, jolla soisi olevan iltapäivälehdessä skandaaliuutisointia vakaampi tilannetaju.

Kun hankkeen eurosummaa oli aikansa äimistely ja asiaankuuluvat kansalaistahot saatu rumasti hillumaan erilaisilla somealustoilla, olikin jo aika perussuomalaisen kirjallisuuden kysymykselle eduskunnassa: ”Kuinka hallitus aikoo varmistaa, ettei verorahoilla tuoteta yhdentekeviä ja ylihintaisia videoita, joiden katselumäärät sekä niiden antama infomaatio jäävät vähäisiksi?”

Tämän parlamentaarisen travestian jälkeen en ihmetellyt, että ministeriö päätti odottaa loppujen videoiden julkistamiselle suotuisampaa ajankohtaa. Itse arvelin jo, ettei sellaista koskaan tule, koska porukalla oli päätetty, että videomme olivat naurettavaa kusetusta, eikä tuota tulkintaa ollut enää mahdollista muuttaa. Lopulta kesällä 2019 ministeriö ilmoittikin päättäneensä jättää ne kokonaan julkaisematta ja ajattelin, että asia olisi jo taputeltu. Vielä mitä.

UUDEEN PÄÄSTÄ infravideoiden ensikohusta Twitterin tutkivat heräsivät taas ja peräsivät – aivan ymmärrettävästi – nähtävään loppujakin verovaroin tehtyjä videoita, eikä ministeriön ensipäätöksen jälkeen auttanut muu kuin myöntäminen. Koska kansan muisti on tunnetusti koppakuoriainen luokkaa, oli vieruskaverilla eli *Ilta-Sanomien* nyt vuorostaan oiva sauma sommitella vanhasta asiasta uusi kohu. Ministeriö selitteli, lehti penäsi,

vetäytyminen vaikutti salailulta ja taas menttiin.

Kirjanpidollisia epäselvyyksiä ei edelleenkään löytynyt, mutta *Ilta-Sanomien* survoi kirnuun koko lokakuun arkiviikon. Päivästä toiseen otsikoissa olivat ”Kaarina Hazardin kännykkävideot”, joita ryyditettiin kehoituksella ”katso kohuvideot ja nauti”.

Ei lehti hankettamme haukkunut, koska sen ei tarvinnut. Riitti, että se jauhoi asiasta päivästä toiseen – valpas lukijakunta ymmärsi kyllä. Ei kai samoja asioita kirjoitettaisi yhä uudelleen, jos ei jossakin mätä haisisi? Vaikka asiallisia viljoja ei ollutkaan, oli törkeyttä! Kuohuttavaa törkeyttä! Ei lehti mitään väittänyt, kunhan pillastutti somekansan raivohillumaan. Jälleen mikään määrä minuun, yksittäiseen freelanceriin, kohdistunutta ivaa ja pilkkaa ei näyttänyt olevan kyllin. Minun olisi mitä ilmeisimmin pitänyt ymmärtää erota. Epäselväksi vain jäi, mistä.

Jos viestimen epäilylle ei löydy katetta, se ei peräydy, vaan loukkaantuu ja alkaa jankuttaa. Niinpä tässäkin. Kun korruptiota ei löydy, se onkin ehkä vain syvemmällä! Ehkä koko ministeriö on mätä!

Siispa meidän hankkeemme budjetin lisäksi *Ilta-Sanomien* julkisti koko joukon ministeriön viestintämenojen tavanomaisiin saatein: tähän kaikkeen teidän verorahanne menevät! **Anne Bernerkin** piti glögijuhlat! Ja viimein lukijat olivat siinä nurkassa, johon heidät oli alun pitäen tahdottukin: heristämässä nyrkkiään turhautuneen raivon vallassa, vailla keinoja toimia. Hipheleijaa, näin oli taas toteutunut kansalaisen oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

INFRAVIDEOIDEN HANKINNASSA tai toteutuksessa ei ollut mitään hämää. Silti siitä saatiin aikaan kohu, kahdesti. Ja mistä kohu lähti? Siitä, ettei valitun viestinnän tyyli miellyttänyt toimittajia. Elitismia välttelevä kotikutoisuus me luettiin metaelitismiksi. Moraalinen tuomio langetettiin esteettisiin perusteisiin – teelmämme oli siis jonkinlaista rappioviestintää.

Kohun liikkeelle sysännyt tutkiva toimittaja selitti Twitterissä, että hän lähtökohtaisesti suhtautuu epäilevästi viranomaisviestinnän ulkoistuksiin. Asian paradoksi piilee siinä, että viestintätoimistoa käyttämällä mitään kohua ei olisi syntynyt. Meidän kotikutoisuus me oli väärää kotikutoisuutta, kun taas ammattitaitoinen viestintätoimisto olisi osannut tuottaa selkeää kotikutoisuutta, joka olisi ollut ennestään tuttua ja jota ei ehkä olisi viestinnäksi huomattukaan.

Lopputuloksena jää se, että juuri ammattitaitoisen viestintätoimiston kädenjäljen puute oli se esteettinen virhe, johon me syylästyimme. ●

Lehtitalot kaipaavat uusia yleisöjä – toimitukset vilkuilevat nyt lasten suuntaan

Tommy Pohjola, teksti • Jaakko Martikainen ja Tommy Pohjola, kuvat

KUVA: JAAKKO MARTIKAINEN

Kalasataman peruskoulun 3A-luokan oppilaat (vasemmalta) Mita Nitovuori, Viola Vuoristo, Lumi Viinikainen, Eero Kuisma, Juho Vuorio, Toivo Koivisto, Kaarlo Kujala, Jere Zaikin ja Nina Naskali kertovat kaikki, että uutiset kiinnostavat. Mielenkiintoisia uutisia haetaan netistä, mutta myös painetuista lehdistä.

Mä katson iltaisin televisiosta uutiset. Ja sitten urheilu-uutiset myös.”

Helsingissä Kalasatamassa peruskoulun kolmatta luokkaa käyvää

Juho Vuoriota kiinnostavat tv-uutiset. Myös Vuorion luokkakaverit seuraavat maailman tapahtumia. Useimmat kuitenkin kertovat hakevansa uutiset netistä.

Opettaja **Aleksi Wikströmin** mukaan medialukutaidon kehittäminen on opetuksessa tärkeää. Opetuksessa käytetään nettiä, mutta myös paperilehtiä.

LEVIKKIENSÄ KANSSA kamppailevat lehtitalot yrittävät vimmattusti löytää nuoria miellyttäviä esitystapoja. Yhä useampi toimitus vilkuilee nyt lapsiin. Ajatuksena on tavoittaa perheet ja sitä kautta tehdä tuote tunnetuksi.

Yksi tapa toimia on tämä: Palkataan toimitukseen nuorille suunnattua journalismia tekeviä nuoria toimittajia. Rahoituksesta vastaa lehtitalo joko yksinään tai yhdessä säätiön kanssa.

Näin toimii esimerkiksi *Hufvudstadsbladet*, joka hakee uutta nousua lasten ja nuorten kautta. *HBL* palkkaa yhdessä omistajansa Konstsamfundetin kanssa kahdeksi vuodeksi ”lapsellisen uteliaan toimittajan” tekemään uutisia ja kertomaan kiinnostavia tarinoita 8–13-vuotiaille.

HBL pohtii, missä muodossa ja mihin kanavaan uusia uutisia tehdään. Aivan uusi lehtikään ei ole poissuljettu ajatus.

Helsingin Sanomien julkaisemat *Lasten uutiset* ilmestyvät verkkoon ja paperilehteen tuottaja **Fanny Frömanin** johdolla. A-lehtien alakouluikäisille suunnattu *Apu Juniori* täytti jo vuoden. Yle aloittaa lasten uutisten lähetykset tänä vuonna. Otavamedian *Koululainen* on jo eläkeläinen – lehteä on julkaistu vuodesta 1944.

JOKA TOINEN VIIKKO ilmestyvä lasten tiede- ja ajankohtaislehti *Apu Juniori* kannustaa lapsia ilmaisemaan mielipiteitään. Tarkkaa kohderyhmää ja lehden

”Haluamme ylläpitää painetun median roolia luotettavan tiedon lähteenä ja oppimisen välineenä.

Marja Aarnipuro, Apu Juniorin päätoimittaja

KUVA: JAAKKO MARTIKAINEN

Kaarlo Kujala ja Toivo Koivisto (takana) lukevat heille kirjoitettuja uutisia Kalasataman peruskoulussa. Medialukutaito on joka puolella maata tärkeä osa opetusta.

muotoa haettiin perusteellisesti vuonna 2018. Vasta sitten A-lehdet teki julkaisupäätöksen.

”Teimme laajan tutkimuksen siitä, mitä lapset haluavat lukea. Vertailukohtia haettiin myös maailmalta. Mallilehdestä saimme palautetta yli sadalta koululaiselta. Sen pohjalta muokkasimme konseptia lasten mieleiseksi”, päätoimittaja **Marja Aarnipuro** sanoo.

Apu Juniori kertoo suunnilleen samoja uutisia maailmalta kuin muutkin, mutta paketoit ne muotoon, jonka 9–12-vuotiaat ymmärtävät. Uutisista ja ilmiöistä kerrotaan selkeällä, totuudenmukaisella ja viihdyttävällä tavalla. Tehtävänä on innostaa lukemaan ja parantaa lasten lukutaitoa.

Marja Aarnipuron mukaan koko media hyötyy, jos lapset tottuvat lukemaan painettua lehteä.

”Haluamme ylläpitää painetun median roolia luotettavan tiedon lähteenä ja oppimisen välineenä. Oli mielenkiintoista kuulla, kuinka lapset ja nuoret itse kertoivat hakevansa uutiset ja ilmiöt verkosta ja kännykästä. Paperilehti kuitenkin viedään käsistä.”

Lehteä tekevät *Avun* ammattitoimittajat. Juttujen ideointiin osallistuvat myös lapset ja koulujen opettajat. Lukijat antavat toimitukselle palautetta esimerkiksi WhatsAppin kautta.

Apu Juniori on tilattava lehti ja Marja Aarnipuron mukaan se on

KUVA: TOMMY POHJOLA

Demin päätoimittaja Päivi Lehtomurto on pitkä kokemus nuorten mediasta. ”Tärkeintä on kuunnella nuoria. Sitten juttuja voi kehittää ammattitoimittajan avulla.”

ylittänyt sille asetetut tavoitteet.

SANOMALEHTIEN MASENTAVIA levikkikäppyröitä miettiessä voi silti tulla tunne siitä, että nyt medialla on jo todella kiire.

Nuorten mediankäyttöä tutkinut **Jens Berg** kirjoitti vastikään Ajatushautomo Agendalle tutkimusraportin *Nuoret ja uutisaiheiden valinta* yhdessä **Sami Kallisen** kanssa.

Bergin mukaan on hyvä, että media reagoi. 2000-luvulla moni toimitus vähensi väkeä eivätkä jäljelle jääneet välttämättä osaa tai ehdi enää kertoa nuorelle ymmärrettävällä tavalla, mitä maailmalla tapahtuu, mitä on äänestäminen, miten asunto vuokrataan tai veroilmoitus täytetään.

”Nuorille suunnatut uutiset hukkuisivat muun tarjonnan sekaan, jos media ei palkkaisi nuoria tekemään uutisia nuorille”, Jens Berg sanoo.

”Varmaan tässä on taustalla myös se, että halutaan tuottaa materiaalia, jota koulut voivat käyttää opetuksessa. Halutaan kannustaa oppilaita lukemaan. Sitä kautta voi tavoittaa myös koululaisten perheet.”

Berg on huolissaan lapsille suunnatun median rahoitusmalleista.

”Pelkään, että moni satsaus nuoriin perustuu ulkopuoliseen rahoitukseen. Projektin päätyttyä koko asia unohtuu. Entä jos kaikki toimituksessa eivät jatkuvasti päivitä omaa osaamistaan, mitä sitten tapahtuu?”

1980-LUVULLA esimerkiksi *Suosikin* ja *Mustanaamion* levikit olivat huimat. Yli 100 000 painoksiin ei ylletty pelkillä artistihaastatteluilla tai sarjakuvilla. Yhteisöllisyys muodostui lukijakirjeisiin perustuneesta materiaalista, jota lehdistä oli sivukaupalla.

Samaa pohinää moni nuori hakee nyt sosiaalisen median alustoilta. Mannerheimin lastensuojeluliiton keväällä 2019 julkaiseman mediakyselyn mukaan nuoret

kertovat yhteydenpidon kavereiden kanssa tärkeimmäksi syyksi käyttää nettiä.

EU:n osin rahoittamalla ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin järjestämällä Mediataitoviikolla helmikuun alussa käsitelläänkin erilaisten kampanjoiden, tempausten ja toimintojen merkeissä kouluissa, kirjastoissa, päiväkodeissa, nuorisotaloissa, kerhoissa ja harrasteryhmissä erilaisiin median ilmiöihin liittyviä aiheita ja kysymyksiä yhdessä lasten, nuorten ja aikuisten kanssa. Siis yhdessä.

NUORTENMEDIA DEMILLÄ on eri aiheet kuin vaikkapa *Apu Juniorilla*, esimerkiksi oma keho ja seksuaalisuus. 20 vuotta ilmestyneellä *Demillä* on lukijoita Kansallinen Mediatutkimus KMT:n mukaan noin 79 000.

Lehden päätoimittaja **Päivi Lehtomurto** on seurannut koko alan kehitystä.

”Nuorilla voi olla paljon sanottavaa ja tuoreita näkökulmia liittyen ilmastonmuutokseen tai vaikkapa kasvatukseseen. On hyvä, että media palkkaa nuoria toimittajia. Nuorten pitää saada tehdä muitakin kuin nuorille suunnattuja sisältöjä”, hän sanoo.

Demin freelancereista yli puolet kuuluu itsekin kohderyhmään.

”Tärkeintä on antaa nuorten ideoita vapaasti. Sen pohjalta juttuja voi lähteä kehittämään ammattitoimittajan avulla.”

Media-alan tutkimussäätiö antoi *Demille* vuodeksi 2020 huomattavan rahoituksen, 82 000 euroa, jolla lähdetään ratkomaan kahta ongelmaa: Journalismilla on isoja haasteita nuorten tavoittamisessa, ja toisaalta nuorilla on vaikeuksia saada äänensä kuuluviin yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Hankkeen nimi on *#Nuoretmyös – Miten Z-sukupolvi määrittelee journalismin uudestaan ja haastaa valtamedian muutokseen?*

Tässä hankkeessa toimijana ei ole pelkkä lehti: *Demi* tekee Jyväskylän yliopiston

kanssa kyselytutkimuksen, joka syventää ymmärrystä nuorten suhteesta mediaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun.

”Pilotoimme uusia tapoja, joilla nuoret saavat äänensä kuuluviin ja voivat osallistua median tekemiseen ja kehittämiseen omista lähtökohdistaan ammattijournalistien tukemana. Jaamme havaintoja pitkän vuotta mm. podcast- ja artikkelisarjassa. Kokoamme lopuksi yhteen parhaat työkalut ja toimintamallit, joilla tiivistetään nuorten ja median suhdetta”, *Demin* päätoimittaja Lehtomurto sanoo. ●

Lue lisää aiheesta sivulla 34.

Tulevaisuus on lasten uutisissa

Myös Yle aloittaa uutisten tekemisen lapsille ja nuorille tänä keväänä. Ensin on vuorossa Svenska Yle. Tarkoitus on selittää ja taustoittaa uutisia, joihin lapset törmäävät arjessaan, mutta joita he eivät ehkä ymmärrä.

Syksyllä 2020 alkavat Ylen suomenkieliset lasten uutiset. Myös nuorille suunnattua uutis- ja ajankohtaistarjontaa lisätään.

”Meillä ei uutisissa ole ollut tuotetta, josta lapset saisivat omalle ikätasolleen sopivalla ja oman mediankäyttötapsansa kannalta luontevimmalla tavalla tietoa Suomen ja muun maailman merkityksellisistä tapahtumista. Lasten uutisia lapsi voi käyttää joko itsenäisesti tai niitä voidaan katsoa tai lukea vanhempien kanssa tai vaikka koulussa opettajan kanssa”, uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittaja **Riikka Räisänen** sanoo Ylen tiedotteessa.

Yhtiöllä on jo aiemmin ollut kuusi vuotta sitten perustettu mediakasvatushanke Yle Uutisluokka. Siinä 11–18-vuotiaat lapset ja nuoret tekevät uutisia nettiin ammattitoimittajien opastuksella. ●

Tommy Pohjola

Kaipaatko aurinkoon?

HAE STT:LLE, MEILLÄ ON AINA KESÄ!

Suhtaudutko intohimolla uutiseen ja tinkimättömästi laatuun ja luotettavuuteen? Tahdotko räätälöidä aiheita niin verkkoon, radioon kuin printtimediaan ja nähdä uutisesi leviävän ympäri Suomen? Jos vastauksesi on kyllä, uutistoimisto STT sopii Sinulle.

Etsimme sijaisia STT:n uutistoimitukseen kevääksi ja kesäksi 2020. Keväällä tarjoamme pääosin ttt-vuoroja ja kesällä sekä osa- että kokoaikaista työtä. Toivomme, että kesäksi tulevat voivat aloittaa perehtymisen ja vuorot jo keväällä.

Haemme journalistteja, toimitussihteerejä, kuvaajia ja kuvatoimittajia 24h-toimitukseen, urheiluun ja Lehtikuvaan. 24h-toimitus uutisoi kotimaan, ulkomaan, talouden, politiikan ja kulttuurin aiheista sekä rikos- ja oikeusasioista.

Haemme myös verkko- ja radioutustoimittajia STT:n toimittamiin Ylen uutisten yövuoroihin. Yövuorot tehdään Ylen tiloissa Pasilassa. Mahdollisuuksien mukaan yötoimittajat voivat tehdä myös päivävuoroja STT:n toimituksessa.

Arvostamme tehokkaita ja oma-aloitteisia tiimipelaajia, joilla on ideoita ja paineensietokykyä. Tarjoamme kannustavan työilmapiiriin ja paikan valtakunnan uutisten polttopisteessä. Edellytämme kokemusta uutistyöstä maakunnallisessa tai valtakunnallisessa välineessä.

Lisätietoja sähköpostitse Laura Kolulta (24h-toimitus ja Ylen yövuorot) ja Panu Tuunalalta (uutiskuva ja urheilu), etunimi.sukunimi@stt.fi.

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi liitteineen osoitteeseen sttrekrytointi@stt.fi viimeistään 9. helmikuuta. Kerro viestin otsikossa, mille osastolle haet. Viestin koko enintään 2 Mt.

Täytämme paikkoja heti hakuajan alusta asti.

STT / Porkkalankatu 20 A / PL 660 / 00180 Helsinki / puh. (09) 695 811 / www.stt.fi

Haemme asennetta ja oikeiden töiden tekijöitä

Kesätoimittajapaikkoja on auki Hämeen Sanomien ja Forssan Lehden uutistoimituksissa. Arvostamme, että haistat uutiset ja osaat kirjoittaa verkkoon ja printtiin.

Valinnassa painavat töitä pelkäämätön asenne, aiempi alan työkokemus ja hyvät juttunäytteet.

Lähetä hakemuksesi juttunäytteineen viimeistään 7.2. mennessä tuulia.viitanen@hameensanomat.fi

Lisätiedot: toimituspäällikkö Tuulia Viitanen 044 5644454

HÄMEEN SANOMAT

Kiinnostaako kesä pohjoisessa? Etsimme toimittajia

Kalevaan, Lapin Kansaan, Koillissanomiin, Raahen Seutuun ja Kaleva Median paikallis- ja kaupunkilehtiin

OLET ETSIMÄMME, jos sinulta luonnistuu yhtä lailla sanomalehtijutun tekeminen kuin harppaus verkko-omailmaan. Emme etsi yli-ihmisiä, vaan innostuneita tekijöitä, jotka haluavat tehdä yhdessä töitä ja joilla on hyvä kynä, avoin mieli ja palo oppia uutta. Toimittajien lisäksi tarvitsemme lehtikuvaajia ja grafiikan osaajia. Arvostamme alan koulutusta ja aiempaa kokemusta toimituksen työstä. Tarjoamme sinulle joukon mainioita työkavereita ja mahdollisuuden kehittyä laadukkaana journalistin tekijänä.

Jos kesä pohjoisessa kiinnostaa, käy täyttämässä hakulomakkeemme **9.2.2020 mennessä** osoitteessa **rekry.kalevamedia.fi** ja liitä mukaan vapaamuotoinen hakemuksesi työnäytteineen. Huomaa, että Kaleva Median työpaikkoja on tarjolla Oulun ja Rovaniemen lisäksi monilla muilla paikkakunnilla. Kerro hakemuksessasi, mikä lehti sinua ensisijaisesti kiinnostaa ja mihin muihin lehtiin mahdollisesti haluaisit tulla kesäksi töihin.

TIEDUSTELUT:

Kaleva:

pekka.vuollo@kaleva.fi, 0400 529 059

Lapin Kansa:

antti.kokkonen@lapinkansa.fi, 045 7674 6741

Koillissanomat:

jenny.halvari@koillissanomat.fi, 040 5753 773

Raahen Seutu:

nina.tuomikoski@raahenseutu.fi, 044 7356 616

KALEVAMEDIA

Paikallisuuden puolesta vuodesta 1899

Kaleva Media tarjoaa parasta paikallista journalismia pohjoisesta Suomesta, monipuolisia sisältöjä ja markkinointipalveluita. Olemme yli 700 ihmisen työyhteisö, jota yhdistää usko unelmaan olla ihmisten ymmärrystä ja yhteenkuuluvuutta lisäävä paikallisuuden maailmanvalloittaja.

Me Kaleva Mediassa tarjoamme entistä syvempää paikallisuutta, joka on

enemmän kuin alueellisuutta. Se on tietoa omaksi koetuista asioista ja ymmärrystä pohjoisesta elämäntilasta. Se rikastuttaa kaikkien yhteisöjen elämää.

Meidän arvomme sekä henkilöstömme kokemus kehittymisestä, merkityksellisyydestä, yhteenkuuluvuudesta ja asioihin vaikuttamisesta ovat meille yhtä tärkeitä asioita kuin työntekijöidemme ammatillinen osaaminen.

MEDIAT: Kaleva • Lapin Kansa • Forum24 • Raahen Seutu • Raahelainen • Pyhäjokiseutu • Oulu-lehti • Rantalakeus Iijokiseutu • Siikajokilaakso • Koillissanomat
Pudasjärvi-lehti • Lounais-Lappi • Uusi Rovaniemi • Kolmiokirja • aikakauslehdet **MARKKINOINTIPALVELUT:** Indieplace • Offerilla • Pro Ratat

Barn har inget begrepp om vad en pålitlig nyhetskälla är för något. Fanny Frömans mission är att råda bot på det.

Fanny Fröman har i fyra år lett barnjournalistikens återkomst

Magnus Londen, text ● Karl Vilhjálmsón, foto

Sanomahuset. Det är folk som stirrar i skärmar, som hamrar på tagenter, som sitter sida vid sida i öppet kontorslandskap. Och så mitt i allt en liten tv-studio med mörka gardiner och en stor tv-skärm som i piggt orange upplyser om att det är här *Lasten uutiset* filmas in.

Detta är producenten **Fanny Frömans** rike. Där i rikets mitt ser hon precis lika glad och piggt ut i verkligheten som i fredags-sändningarna. Ögonen lyser då Fröman i en skön blandning av fakta, skritt och tyckande öppnar upp begreppet "nyheter för barn".

Vi tar det viktigaste först: Barn har rätt till nyheter.

"Jag skulle själv ha behövt *Lasten uutiset* som barn. Jag minns att jag ibland köpte *Ilta* i smyg för att få veta vad som händer i världen, i stället för att fråga mina föräldrar."

För det handlar inte om att dagens barn inte skulle veta så där ungefär vad som händer i världen.

"Nej, barnen vet – oberoende av vad föräldrar tror", påpekar Fröman bestämt.

Det handlar inte heller om att barn inte skulle vara nyfikna.

"Jag har besökt så många skolor och talat med så många barn att jag är helt övertygad: Barn vill veta. Och medan jag till exempel själv ibland tycker vi har haft tillräckligt om klimatförändringen får vi hela tiden feedback om att vi borde ha mera om den."

Så vad det egentligen handlar om är att barn har samma rätt som vuxna att få ta del av högklassig journalistik.

MÅLGRUPPEN FÖR *Helsingin Sanomats Lasten uutiset* är barn i lågstadieåldern, men bara för att barn är mottagare ska ingen inbilla sig att det är enkelt och snabbt att formulera sig. Helt tvärtom.

"Jag måste fundera på varje ord. Vi kan inte lämna barnen i sticket."

Så när redaktionen dagen innan filade på inslaget om hur Iran skjutit ner det ukrainska passagerarplanet gällde det att inte gå in på de grymmaste detaljerna. I stället för att konstatera att "176 passagerare dog i attacken" är det omskrivet till "alla ombord omkom". Och man betonar att nedskjutningen "sörjs världen över" samtidigt som man försöker öppna upp hur situationen eskalerat mellan Iran och USA.

Ingen lätt uppgift, för hur man än vänder på det är situationen skrämmande.

"Därför avslutar vi inslaget med att säga att man ska diskutera med en vuxen om nyheterna väcker frågor."

Vem som helst som tänker efter ser det logiska och uppenbara i behovet med att

förklara omvärlden för barn. Inte för att *Lasten uutiset* i sig skulle vara en ny uppfinning. På 1990-talet hade till exempel Finlands Svenska Television sitt populära X-tra som till konceptet påminde om *Lasten uutiset*.

"Precis! Jag minns hur de rullade in tv:n i klassen och jag tror det var via X-tra jag hörde om kriget i Irak."

!! Jag måste fundera på varje ord. Vi kan inte lämna barnen i sticket.

MEN I TAKT med krisande medier i Norden i kombination med en inbillning om att barn inte behöver nyheter blev det paus på 2000-talet. Det enda synliga undantaget var långköraren *Lilla Aktuellt* (började 1993) som fortfarande sänder varje vardag på Sveriges Television (SVT).

I nordisk press var det i Norge man först vaknade till igen. *Aftenposten Junior* sparkades igång redan 2012 och har nu sålt konceptet också till *Postimees* i Estland.

I Sverige har *Svenska Dagbladets SvD Junior* – ett veckomagasin (på papper) som man kan prenumerera på – blivit en framgång sedan lanseringen hösten 2015, medan *Dagens Nyheter (DN)* svarade bara några månader senare med *DN Junior* som består av ett uppslag i modertidningen. Hösten 2018 fortsatte expansionen då *DN* köpte upp anrika barn- och ungdomstidningen *Kamratposten*.

Det finns alltså ett klart sug: Juniorläsarna är pop igen.

"*Lasten uutiset* var ju ensamma i flera år. Och i Norge har jag förstått att statsministern själv ringer upp juniortidningen för att erbjuda exklusiva intervjuer. Här i Finland har vi ansökt om intervju med **Sanna Marin** (sd.), men det har inte nappat än."

Runt skolor i hela Finland – enligt Fröman i cirka femtusen klasser – visar lärare *Lasten uutisets* videonyheter för eleverna, ofta som ett underlag för diskussion.

"Vi hade inte egentligen planerat *Lasten uutiset* för skolorna, så det har varit en oväntad framgång."

Lasten uutiset tar inte emot annonser "för närvarande" så det är klart att det åtminstone på kort sikt inte är en lönande affär för tidningen. Men tanken är självklart den klassiska: att vänja barn, framtidens betalande vuxna, vid att pålitliga nyheter

fås – i detta fall – från *Helsingin Sanomat*.

Fröman påpekar att det klassiska "tricket", att en vuxen sitter insjunken i en papperstidning hemma i soffan och att barnen den vägen lär sig var nyheterna finns, inte längre funkar.

"Föräldrar sitter ju i dag vid en skärm. Det är omöjligt för ett barn att veta vad exakt de gör där på skärmen. Så de vet inte var nyheterna finns."

HELT TVÄSPRÅKIGA Fröman har en känsla av att det är lättare att vara käck och ha ett personligt tilltal på svenska än på finska – ett hantverk som rikssvenskarna behåller till fulländning. I *Lasten uutiset* är det däremot slående hur man inte försöker överpedagogisera språket och tilltalet.

"Det är helt medvetet, vi vill inte vara för övertydliga."

Men en sak vill Fröman inte ge avkall på. Det är att hennes ansiktsuttryck ska vara glatt. Alla barn ska känna sig välkomna i videonyheterna.

"Det är ganska vitsigt när jag besöker skolorna. Många tror att jag är en youtubare, att jag är en kändis och att jag får en massa gratisprodukter. Det är då jag försöker förklara skillnaden mellan innehåll och journalistik för dem." ●

Fanny Fröman

- Född 1991. Politices magister och ekonomie magister.
- Producent för HS *Lasten uutiset* sedan 2016.
- Har tidigare gjort Inhopp och sommarjobb vid Svenska Yle och HBL.
- Segling, väggklättring, konstakning är intressen.

Lasten uutiset

- Redaktionen består av Fröman plus två alternerande högskolepraktikanter per år.
- Publiceras varje fredag som tre sidor i pappers-HS liksom på hs.fi.
- Videonyheter på HSTV varje fredag, sänds även på Nelonen på söndagar.
- Specialsatsningar så som magasinet "Maailma" hösten 2019.

Angrepp mot journalistiken förenar Finland och Sverige, säger Opinionsnämndens nya ordförande

Jeanette Björkvist, text ● Jani Laukkanen, foto

Anklagelser om förljugna världsbilder. Hot och hat mot enskilda journalister. Hårda politiska debatter om public service och dess uppdrag.

Det är exempel på kritik som traditionella medier i Sverige utsätts för och som räknades upp i den nya Medieombudsmannen **Ola Sigvardssons** insändare i *Dagens Nyheter* (4.1). Just den här verkligheten är en motivering till att grannlandet, efter några år av diskussion, vid årsskiftet lade om och förenklade sitt medieetiska övervakningssystem. För ju hårdare angrepp journalistiken utsätts för, desto viktigare är det med en fungerande, enkel och trovärdig utvärdering.

I Finland kan **Eero Hyvönen**, nyvald ordförande för Opinionsnämnden för massmedier bara hålla med.

”Både Opinionsnämnden och branschen behöver mer dialog med publiken för att understryka skillnaden mellan de medier som spelar enligt de etiska reglerna och de som inte gör det. Trovärdiga medier förbinder sig till de här reglerna och låter sig vid behov utvärderas av oss.”

I FINLAND HAR man under en lång tid ansett att Opinionsnämnden för massmedier räcker som självreglerande etiskt organ. Hit kan publiken anmäla innehåll som distribuerats i både press, etermedia och på nätet.

I Sverige har systemet varit mer komplicerat. Det har funnits en Pressombudsman (PO) som agerat portvakt, med mandat att övervaka övertramp i pressen. Det har funnits en granskningsnämnd för etermediernas sändningar. Det har funnits Pressens opinionsnämnd som hanterat tidningarna. Men till exempel etermediernas nätpublikationer har fallit mellan stolarna.

Nu har systemet genomgått en reform.

Granskningsnämnden finns fortfarande kvar, med uppgift att syna program som SVT sändt i traditionell tv. Men Pressombudsmannen heter sedan årsskiftet Medieombudsman och har fått utvidgat mandat att granska material på samtliga plattformar, inklusive etermediernas webbmaterial. Opinionsnämnden har bytt namn till Mediernas etiknämnd.

”Ur vår synvinkel är det här en god förändring, eftersom det underlättar det nordiska

Eero Hyvönen, Opinionsnämndens nya ordförande, kommer att samarbeta mycket med sina svenska och nordiska kollegor och det gör han också på svenska, som han gärna pratar.

Vi är ingen domstol, men vi har en stark position som etisk övervakare.

Eero Hyvönen, ordförande för Opinionsnämnden för massmedier

medieetiska samarbetet. Det svenska systemet var väldigt komplicerat tidigare”, säger Hyvönen.

Helt lika är det svenska och finländska systemet fortfarande inte, men med en heltidsanställd ordförande för ONM och reformen i Sverige tar systemen varsitt steg närmare varandra.

”I början av 2000-talet fördes det en diskussion om huruvida Finland också borde ha en medieombudsman, men det ansågs att vårt

system är enkelt och effektivt som det är. Och det håller jag med om.”

DÄREMOT BEHÖVER Opinionsnämnden bli ännu bättre på att förmedla vilken central roll man faktiskt har som självreglerande, etiskt organ för journalister.

”Vi är ingen domstol, men vi har en stark position som etisk övervakare. Det är viktigt att publiken förstår att det finns regler som journalisterna följer och när de inte gör det så får man en anmärkning, ställs vid något av en professionell skampåle.”

Utmaningarna i att upprätthålla trovärdigheten i tider då det stormar kring de traditionella medierna ser lika ut i Finland, Sverige och många andra europeiska länder.

”Yttrandefriheten är oerhört viktig och det är också allmänhetens rätt att få tillförlitlig information. Här spelar Opinionsnämnden en central roll: Medier kan göra fel, men vi har ett system för hur de ska och bör korrigeras.” ●

Vi och de andra

Jag har bestämt mig för att bevaka romernas nationaldag. Nyfiken och fördomsfri, och kanske lite självtillräcklig, det ska medges, beger jag mig på fest. Det går riktigt bra, tills jag frågar två kvinnor om de små flickorna jag fotograferat är deras döttrar. Till svar får jag vaga axelryckningar. Var är deras mammor då, frågar jag. De pekar på måfå in mot festsalen. Där inne någonstans.

Det var då det märkligaste, vi är ungefär trettio personer på plats och alla känner alla. Jag inser ändå rätt snabbt att det är dags att lägga ner. Det är något jag inte förstår här. Tillbaka på redaktionen blir jag tvungen att googla. Hoppsan. En ny värld öppnas för mig.

Renhetsreglerna handlar om mer än att inte ställa matkassen på golvet. Man talar inte om att man har fått barn eller att man är gravid. Av hövlighet berättar man det inte ens för sina föräldrar.

Så lite visste jag om en minoritet som är mina landsmän sedan ett halvt årtusende tillbaka.

HUR LITE VET jag då inte om mina grannar som är nyfinländare? Varför ska de läsa det jag skriver? Ofta är mina intervjuobjekt nyfinländare när det explicit handlar om hur det är att vara inflyttare eller flykting. Sällan eller aldrig frågar jag en muslimsk eller romsk förälder när jag gör en intervju om småbarnsfostran. Och om jag gör det, vilka svar får jag och förstår jag ens kontexten?

Journalistkåren, som jag känner den, är rätt homogen, vi lever våra liv med liknande förutsättningar inom snar-

lika ramar. Trots att de som bor i söder tror att Österbotten är en strängt religiös avkrok där man på eftermiddagen tar sin dos silvervatten, som ett afternoon tea, sedan man skippat vaccineringen. Där kunde man inte bo utan att få andnöd. Österbottningarna vet i sin tur att "Hesadajjuna" gnäller lite nasalt, smuttar på sin skumppa och tror sig vara lite mera än vi andra.

''Där kunde man inte bo utan att få andnöd.

Men det rör på sig. Under min tid som journalist har det skett stora förändringar vad gäller kvinnor och män som intervjuobjekt. Kvinnor intervjuas lika ofta i rollen som experter. Vi frågar inte längre per automatik en kvinna i karriären vem som egentligen sköter barnen. Man får vara den man är, och älska den man vill, numera får man inte heller skriva vad som helst i lokaltidningen för att kränka, fast det står så i bibeln.

VILKEN ÄR DÅ den gemensamma värdegrunden där vi tar avstamp, med olika bakgrunder i ett politiskt klimat som är allt mera polariserat? Vem är vi och vem är de? Frågan är väl främst hur vi gör journalistiken mera inkluderande och relevant för så många som möjligt. Det blir spännande att vara med, i bästa fall för att bygga broar. Må vi stötas, blötas och utmanas av och med varandra.

Mikaela Löv ●
mikaela.lov-alden@yle.fi
Skribenten är Yles nyhetsreporter i Österbotten.

FÖRE DEADLINE

Nytt grävpris ska belöna modiga journalister

EU-parlamentets årliga pris för grävande journalistik ser nu ut att bli verklighet. I slutet av januari pågick diskussioner om bland annat stadgar och urvalskriterier för priset.

Det var i november 2017, mindre än en månad efter mordet på **Daphne Caruana Galizia**, som EU-parlamentet kom överens om att grunda ett pris för att hedra Caruana Galizia och hennes insatser för grävande journalistik. Sedan stannade processen upp. Då bestämde sig EU-parlamentets vänstergrupp GUE/NGL för att dela ut ett eget Galizia-pris och valde i april 2019 att belöna **Julian Assange** med en prissumma på 5 000 euro.

Nu i december fick äntligen parlamentets officiella pris, European Daphne Caruane Galizia prize

for outstanding investigative journalism, grönt ljus av parlamentets ordförandegrupp.

"Det har funnits en stark frustration både mot den långsamma och bristfälliga mordutredningen på Malta och mot att det tagit så länge att komma till skott med journalistpriset", säger **Heidi Hautala** (Gröna), vice ordförande i EU-parlamentet.

Det är ännu inte klart hur kriterierna för pristagare ska se ut. Inte heller vem eller vilka som ska utse pristagarna. Diskussioner förs mellan en arbetsgrupp från parlamentet och europeiska journalistorganisationer.

"Det bör i alla fall inte vara EU-parlamentariker eller andra politiker som utser vinnare", konstaterar Hautala.

Johan Svenlin

FOTO: © 2019 EU-EP

EU-parlamentet i Strasbourg har ett pressrum uppkallat efter Daphne Caruana Galizia. "EU måste tydligt visa att vi står för yttrandefrihet", säger Heidi Hautala.

FOKUS

Käsityötoimittaja Teija Kolehmainen tuntee menneet ja tulevat kaava-arkit

Manu Haapalainen, teksti • Anna Autio, kuva

Harvan lehden vanhoja numeroita vaalitaan niin kuin käsityölehtien. Lukijat kyselevät aika ajoin neuvoja ohjeista, jotka on julkaistu vuosia ja vuosikymmeniä sitten. Toisaalta toimituksen katseen on oltava tulevassa. Siinä on joskus hankaluutensa, kertoo *Suuri Käsityö* -lehden toimittaja **Teija Kolehmainen**. Hän tekee Sanomalle käsityöjournalismia jo 22. vuottaan.

”Mietimme jo nyt talvella toukokuun lehden sisältöä. Usein käy niin, että haluaisimme esimerkiksi pellavaa, mutta olemme väärään vuodenaikaan sitä kangaskaupoista etsimässä.”

Menneen ja tulevan lisäksi käsityölehden aikakäsitykseen kuuluu pitkäkestoisuus. Käsitöihin kannustaminen osuu hyvin yksiin nykyaikaisen vastuullisuusajattelun kanssa.

”Meillä on joka lehdessä suomalaisen vaatesuunnittelijan kaava ja myös sukkadesignereiden ohjeita. Lähes poikkeuksetta he korostavat ekologisuutta. Kun lukija tekee vaatteet itse, päätökset eivät ole harkitsemattomia”, Kolehmainen sanoo.

”Kaupassa voi ajatella, että tässä on kiva paita kymppillä. Mutta se voi mennä ekassa pesussa huonoksi tai jäädä käyttämättä.” ●

”Lähdemme aina lukijoiden näkökulmasta liikkeelle: Millaisia vaatteita tai kodin sisustustuotteita he tähän aikaan vuodesta tarvitsevat? Mikä tekniikka heitä kiinnostaa juuri nyt? Haluavatko he ommella trikoosta vai kiinnostavatko heitä kudotut kankaat? Yritämme pysyä kärryllä muun muassa seuraamalla somea. Lukijat lähettävät myös aika paljon toiveita ja palautetta”, Suuri Käsityö -lehden Teija Kolehmainen kertoo.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

Arkikieli voi tuntua asenteelliselta

Kielenhuoltaja saa toisinaan maistaa omaa lääkettä. *Helsingin Sanomat* julkaisi joulun alla analyysini oikeusasiamiehen ratkaisusta, jossa moitittiin nimiä Traficom (virallisesti Liikenne- ja viestintävirasto), Väylä (virallisesti Väylävirasto) ja Traffic Management Finland (virallisesti Traffic Management Finland). Päädyin käyttämään organisaatioista kerran sanaa *pulju*.

Eräs lukija oli syvästi harmissaan ratkaisustani. ”Onko tämä nyt uutta internet-puhetta, jossa kirjoittajan asenteellinen puhekieli sotketaan iloisesti muuten asiapitoisen analyysin yhteyteen?” hän kysyi sähköpostitse ja kertoi työskennelleensä parissakin ”puljussa”.

Vastasin, että muussa kuin puhtaassa uutistekstissä voi välillä harkitusti käväistä yleiskielen ulkopuolella eikä *Kielitoimiston sanakirja* määrittele *puljua* lainkaan halventavaksi tai vähätteleväksi. Vahinko oli kuitenkin jo tapahtunut.

SANOMALEHTITEKSTIN VANKKA kehikko on yleiskieli, josta poikkeaminen pistää silmään. Toisaalta yleis- ja arkikielen raja voi olla häilyvä. Esimerkiksi runsaat 50 vuotta sitten katsottiin arkiseksi *flunssa* ja *purkki*. *Kyltti* pääsi yleiskieleen vasta vuonna 2008.

Arkisuudessakin on aste-eroja: *meinata*-sanan käyttö lehdessä saa monet suivaantumaa, mutta *parkkipaikka* tuntuu harva edes hahmottavan epäviralliseksi. *Kielikello*-lehden tuoreimmassa numerossa taas pohditaan *isosti*-sanaa, jonka katsotaan sopivan esimerkiksi viihdesivujen juhla-reportaasiin mutta ei niinkään uutiseen suuronnettomuudesta.

Myös makuja on monia. Siinä missä joku sallii uutistekstiinkin rennohkon otteen, joku toinen ei halua arkikieltä edes keveään kolumniin – ja kuten nähtiin, tyyliä synnyttää pahimmillaan vaikutelman nihkeästä suhtautumisesta.

Siispä pahoittelut virastoväelle: tarkoitukseni ei ollut vähätellä työtänne.

TUTKITTUA

Journalistien ja lääkärin yhteistyö sujuu yleensä hyvin

Tuoreen tutkimuksen mukaan terveysjournalistien ja lääkärin kokemukset keskinäisestä yhteistyöstä ovat pääosin myönteisiä. Toisinaan tiedon yleistäminen aiheuttaa kuitenkin kitkaa.

Turun yliopistolla tarkastettiin joulukuussa kansanterveystieteen väitöskirja *Suomalaisen lääkäreiden suhde joukkotiedotusvälineisiin*. Selvittääkseen journalistien ja lääkärin asenteita toisiaan kohtaan tutkija **Ulla Ahlmén-Laiho** kävi läpi Julkisen sanan neuvoston käsittelemiä kanteluita vuosilta 1995–2002 sekä laati kyselyitä journalistille ja lääkäreille.

Kyselyaineiston perusteella lääkärit suhtautuvat suomalaisen lehdistöön myönteisesti ja heillä on hyviä kokemuksia yhteistyöstä toimittajien kanssa. Vain yksi kahdestakymmenestä ilmoitti, ettei koskaan suostu mediatyöyhteistyöhön.

Lääkärin yhteistyöhalukkuuteen vaikuttaa

heidän käsityksensä eri tiedotusvälineiden luotettavuudesta. Osa lääkäreistä ei esimerkiksi halua tehdä yhteistyötä ilta-päivälehtien kanssa. Myös lääkärin iällä on merkitystä: nuoret lääkärit ovat vähiten kiinnostuneita esiintymään mediassa.

TERVEYSTOIMITTAJIENKIN mukaan yhteistyö lääkärin kanssa sujuu yleensä hyvin, mutta toisinaan haastateltavien kiireisyys aiheuttaa ongelmia. Osa toimittajista kokee myös lääkärin olevan epäluuloisia ja yrittävän dominoida jutuntekoa. Kokemukset johtunevat tieteellisen tiedon yleistämisestä liittyvistä ristiriidoista.

Tutkimuksen perusteella lääkärit eivät ajautu konflikteihin median kanssa sen enempää kuin muutkaan ryhmät. Tutkijan mukaan merkittävä osa konflikteista olisi vältettävissä, jos lääkärit ymmärtäisivät paremmin journalistin

pelisääntöjä. Harva heistä esimerkiksi tuntee *Journalistin ohjeita*.

Tutkija korostaa, että kootulla kyselyaineistolla on rajoitteensa, eikä sen tuloksia voi suoraan yleistää koko lääkäri- ja toimittajakuntaan. Tutkimukseen saattoi valikoitua eniten sellaisia lääkäreitä, jotka ovat erityisen kiinnostuneita mediasuhteista. Vastaavasti toimittajista kyselyihin osallistui vain erikoistuneita terveysjournalisteja, vaikka myös muut toimittajat kirjoittavat terveysjuttuja.

Juha Matias Lehtonen

Sanna Keskinen, 45, aloittaa toukokuun alussa *Kalevan* vastaavana päätoimittajana. Hän työskentelee vielä kevään ajan *Kainuun Sanomien* päätoimittajana. Keskinen on aiemmin työskennellyt muun muassa Oulun kaupungin viestintäjohtajana ja *Raahen Seudun* päätoimittajana. *Kalevan* nykyinen päätoimittaja **Kyösti Karvonen** jää eläkkeelle tänä keväänä.

Oulun entinen viestintäjohtaja Sanna Keskinen on Kalevan uusi päätoimittaja

Mikä on Kalevan asema ja merkitys levikkialueellensa?

Asema on jopa vahvempi kuin monella muulla lehdellä. Huomasin sen myös aiemmassa työssäni Oulun kaupungin viestintäjohtajana. *Kalevalla* on vahva mielipidevaikuttajan ja puheenaiheiden nostajan rooli.

Mitkä ovat Kalevan journalistiset vahvuudet?

Luotettavuus. Lehdellä on hyvää porukkaa ja resursseja tehdä monenlaista, myös kehittämistyötä. Nyt kun Kaleva Medialle on tullut uusia lehtiä yritysostojen kautta, on saatu parannettua verkostoa koko levikkialueella. Jossain vaiheessa aluetoimituksia lakkautettiin, mutta nyt alkaa taas olla havainnointikykyä ja ymmärrystä, mitkä ovat päivänpolttavia asioita levikkialueen eri puolilla.

Mitä haluat Kalevassa kehittää?

Painopiste on digin viemisessä eteenpäin. Vielä en tunne taloa niin hyvin, että osaisin lähteä tekemään isoja linjanvetoja. Olen aina lähtenyt uusiin tehtäviin niin, että kuulostelen ensin talon osaajajoukkoa. Journalismissa tärkeää on ratkaisukeskeisyys vastapainona pelkälle ongelmien revittelylle, samoin moniäänisyys. Ja kuten *Kainuun Sanomien*kin analytiikka kertoo, paikallisuus on tärkeää.

Päteekö sama paikallisuuden tärkeys myös Kalevassa?

Sanoisin, että se on vahva trendi. Esimerkiksi *Hesari* tekee omia paikallismedioitaan. Toisaalta paikallinen saattaa olla nykyään

globaalia. Kainuussa Terrafame on iso paikallinen uutisaihe, mutta kytkeytyy ilmastomuutoksen kautta globaaleihin asioihin. **Sujuiko yhteistyö Kalevan kanssa hyvin, kun olit Oulun viestintäjohtajana?**

Kyllä. Totta kai lehti ottaa aina oman näkökulmansa asioihin, eivätkä ne aina olleet niitä, mitä me olisimme halunneet. Journalistitaustani varmasti helpotti kanssakäymistä. **Mikä vaikutus viestintätyöllä oli ammatti-identiteetillesi?**

Se on kirkastanut, että olen journalisti. Myös viestintä on ollut antoisaa, mutta minulla on ollut koko ajan palo takaisin lehtityöhön. Oulun viestinnässä oli välillä vaikeaa, kun tiesin, että nyt istutaan ison uutisaiheen päällä, eikä toimenkuvaan kuulunut sen levittely. Mutta pesti oli hyvä sukellus kunnallislispolitiikkaan ja asioihin, joita tapahtuu julkisuudelta piilossa. Esimerkiksi kaupunginhallituksen kokoukset eivät ole julkisia. Niissä pääsi kuulemaan monenlaista. Oli myös terveellistä huomata, miten vähän median toimintatavoista median ulkopuolella tiedetään.

Millaisissa tilanteissa törmäsit tällaiseen?

Esimerkiksi viranhaltija saattoi soittaa, että nyt se toimittaja on tekemässä tällaista juttua, että miten minun pitäisi tässä toimia. Kysyjä helpottaa, kun hänelle kertoo, mitkä ovat haastateltavan oikeudet ja mitkä toimittajan velvollisuudet. Asia on tärkeä, koska huoli ja pelko saattavat suotta tyhdyttää tiedon saantia.

Manu Haapalainen

Dustin Hoffman osaa näytellä

Elokuvatahtien haastattelemineen on yleensä tarkoin hallittua puuhaa. Tusinan toimittajan ryhmälle annetaan 15–20 minuuttia. Jos väliin onnistuu tunkemaan muutaman oman kysymyksen, menee hyvin. Ryhmiä on vieläpä useita peräkkäin.

Sitä samaa oli luvassa Lontoon elokuvafestivaalilla syksyllä 2012, kun **Dustin Hoffman** esitteli *Kvartetti*-elokuvaansa. Näyttelijä oli ohjannut esikoisensa reippaasti yli 70-vuotiaana. Ryhmät tosin olivat tavallista pienempiä. Meitä oli vain viisi tai kuusi.

Rento Hoffman jutusteli ja muisteli sattumuksia uransa varrelta. 20 minuutin rajan lähestyessä pr-koneiston edustaja tuli ilmoittamaan, että oli viimeisen kysymyksen aika.

Yllättäen Hoffman ilmoitti, että hän haluaa-kin lisää aikaa, koska mielenkiintoiset jutut ovat kesken. Sekös meitä ilahdutti.

Seuraavaksi avustaja palasi ilmoittamaan, että ollaan jo pahasti myöhässä. Hoffman lähetti hänet taas matkoihinsa, pahoitteli ja ilmoitti, että me toimittajat kyselemme niin kiinnostavia, että ylimääräistä aikaa menee pakosta. Se oli ennenkuulumatonta.

Virkailija poistui naama happamana. Me olimme onnesta soikeina. Saimme 40 minuuttia Dustin Hoffmanin aikaa, ja hän vielä tykkäsi meistä!

Illalla törmäsin norjalaiseen kollegaani, joka oli ollut seuraavassa ryhmässä. Pahoittelin hänelle, että heidän haastattelunsa myöhästivät meidän takiamme. Hän kertoi kummastuneena, että he olivat kyllä aloittaneet täsmälleen luvattuun aikaan.

Haastattelun venyttäminen olikin ollut tarkkaan suunniteltu esitys. Hoffman näytteli tietysti vakuuttavasti, mutta myös pr-virkailijan ärtymys oli yllättävän uskottavaa.

Saimme harvinaisen yksityisnäytöksen – ja juttuun hyvät ainekset.

Harri Römpötti

Kirjoittaja on vapaa kulttuuritoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT?
LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Tea Sahlbergin rakkain harrastus on golf ja kotikenttä Vuosaaressa. "Työ on ollut tähän saakka hiukan esteenä golfin pelaamiselle", Sahlberg sanoo. "Olen pelannut sunnilleen 25 kierrosta kaudessa. Meillä Vuosaaressa on kyllä ollut kenttä tänä vuonna auki pitkälle talveen, mutta olen pelannut jo niin paljon, etten sentään enää kaipaa talvivaatteissa kentälle."

"RAHASTA HEIDÄN KANSSAAN PUHUTAAN" - TEA SAHLBERG HOITI JÄSENASIOITA YLI 20 VUOTTA

Manu Haapalainen, teksti ● Heli Saarela, kuva

Journalistiliiton jäsenasiain hoitaja **Tea Sahlberg** jää eläkkeelle maaliskuun alussa. Sahlberg ehti työskennellä jäsenten hyväksi yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Hän tuli Journalistiliiton palvelukseen tammikuussa 1998, kun liiton tuolloiseen omaan työttömyyskassaan haettiin kiireapulaista. Sahlberg siirtyi tehtävään valtion virkamiesten työttömyyskassasta.

"Muistan sen kuin eilisen päivän", Sahlberg sanoo.

"Olin kassassa lopulta vuoteen 2003 saakka, jolloin siirryin töihin liiton jäsenrekisteriin."

Työssään jäsenasiain hoitajana Sahlberg hoiti liiton jäsenmaksuasioita, eli muun muassa lähetti jäsenille maksuohjeita, käsitteli uusia jäsenhakemuksia sekä jäsenten ilmoituksia työpaikan vaihtumisesta, liitosta eroamisesta ja Journalistiliiton omien pressikorttien sekä kansainvälisten pressikorttien tilauksia.

"Isoin muutos työssä on ollut paperin vähene-

minen", Sahlberg sanoo.

"Alalla oli ensinnäkin työpaikkoja tänne tullessani enemmän, ja paperia tuli jo siksikin paljon. Lisäksi se oli vielä sitä aikaa, että kaikki uudet jäsenhakemukset ja ilmoitukset jäsenten työpaikkojen muutoksista lähetettiin nimenomaan paperiversiona. Nykyään muutokset tehdään sähköisesti ja paperia tulee enää vähän."

SAHLBERG KERTOO NAUTTINEENSA työssään ennen kaikkea siitä, että ihmisten kanssa saa olla tekemisissä jatkuvasti. Jäseniltä tulee Sahlbergin arvion mukaan keskimäärin parisenkymmentä yhteydenottoa päivässä.

"Nykyisin kylläkin asioidaan eniten sähköpostitse, toki edelleen paljon myös puhelimitse", Sahlberg sanoo.

Kun liiton toimisto ennen nykyistä Helsingin Hakaniemen sijaintiaan oli keskustan toisella puolella Hietalahdessa, jäsenet poikkesivat asioimaan myös henkilökohtaisesti.

"Tänne Hakaniemeen on ehkä vaikeampi tulla, tai sitten jäsenasioiden hoitaminen kasvokkain vain ei enää ole nykyaikaa. Hietalahdessa meillä kävi asiakkaita jättämässä hakemuksia, valokuvia tai maksukuitteja."

JÄSENTEN ASIAT JA TARPEET eivät ole vuosituhannen taitteen jälkeen muuttuneet, Sahlberg sanoo.

"Rahasta heidän kanssaan puhutaan. Jonkin verran tulee hätäntyneitä puheluita, kun ihmiset eivät ole varmoja, miten heidän pitäisi reagoida muuttuneeseen tilanteeseensa, mutta niistä selvittää. Aina heidän ongelmiinsa löytyy jokin ratkaisu."

Paitsi työn mielekkäys ja monipuolisuus, Sahlbergia ovat pitäneet Journalistiliiton palkkalistoilla mukavat työkaverit.

"Nykyaikana ihmiset eivät tavallisesti viihdy näin kauaa samassa paikassa, mutta täällä on ollut hyvä olla." ●

Tea Sahlberg jää eläkkeelle maaliskuun alussa. Uutena jäsenasiain hoitajana Journalistiliitossa on aloittanut Sara Väinölä.

HARKKAPAIKAT EIVÄT OLE MUKANA KESÄTYÖHAUN AIKATAULUSUOSITUKSESSA – PITÄISIKÖ NIIDEN OLLA?

Toimitukset aloittivat kesätyöpaikoista ilmoittelun ja niiden täyttämisen tällä kertaa vasta tammikuun alussa. Mediatatolot sitoutuivat Journalistiliiton suositukseen kesätyöhaun myöhäistämisestä, joka oli liiton opiskelijajäsenten toive.

Palaute on ollut positiivista. Opiskelijat ovat saaneet keskittyä syyslukukaudella opiskeluun, eikä pätikätyöläisten ole tarvinnut arvuutella työllisyystilannettaan seitsemän kuukauden päähän. Mediatatolien ei tarvitse kerätä pätevimpiä hakijoita talteen vuosi vuodelta aiemmin.

Suositus on herättänyt korkeakouluissa kysymyksen: koskeeko se myös kesällä tehtäviä työharjoitteluita? Niitä on haettu usein samaan aikaan, ja niitä tekee sama porukka, alan opiskelijat.

KYSYMYS PANI miettimään kesätyön ja työharjoittelun eroja ja yhtäläisyyksiä sekä liiton jäsenten yhdenvertaista kohtelua.

Työharjoittelu on työsuhteista työtä, ja siinä pätevät normaalit työsuhteen ehdot. Perehdyttämisen, ohjaamisen ja palautteen saannin lisäksi harjoittelu sisältää usein hyvinkin itsenäisiä työtehtäviä. Palkaton harjoittelu taas ei ole työn tekemistä, vaan työhön tutustumista.

Kummankaan ei ole tarkoitus korvata kesäajaisia, jotka täyttävät kesän ajan työvoimatarvetta.

Vakituista työntekijää lomittamaan ei kuitenkaan pääse ilman työkokemusta. Sitä saisi työharjoittelusta, mutta opiskelijat ovat keskenään eriarvoisessa asemassa harjoitteluhakukentällä. Korkeakoulusta ja tutkinnosta riippuu, kuuluuko työharjoittelujakso opintoihin pakollisena, missä opintojen vaiheessa se tehdään ja saako siitä

opintopisteitä sekä mahdollisesti opintotukea.

Jos harjoittelu ei kuulu tutkintoon ja lukukausien opetusohjelmaan, on työllistymisen toiveet ajoitettava kesään ja käytävä kova kilpailu halutuista paikoista.

Pakkoharkkaaja taas saattaa joutua vastaanottamaan palkattoman paikan. Oman alueen työnantajille se avaa houkutuksen tarjota vain niitä, sillä opiskelijoiden on pakko hakea harjoittelupaikkaa joka tapauksessa.

KESÄN 2020 rekrytointien sujumisesta sekä työnantajien ja -tekijöiden kokemuksista kerätään kevään aikana palautetta. Sen pohjalta neuvotellaan ensi vuoden suosituksia.

Rekrytointien aikataulusta sopiminen tulisi olla työnantajien välinen asia, ja työharjoittelusta sovittaessa olettaisiin toiseksi osapuoleksi korkeakoulut. Journalistiliitto tarttui tehtävään tällä kertaa jäseniensä toiveesta.

Ensi vuoden suositus ja sen sisältö on suunniteltava tarkkaan ja kaikkia osapuolia kuunnellen. Harjoittelupaikkojen sisällyttäminen suositukseen selkiyttäisi prosessia, mutta kasvattaisi tammikuun rekrytointisummaa. Kovenisiko kilpailu myös harjoittelupaikoista?

Journalistiliiton on suosituksissaan toimittava siten, ettemme ainakaan keinotekoisesti luo tai vahvista työnhakijoiden eriarvoisuutta. Erityisesti kun kyseessä ovat opiskelijat ja pätikätyöläiset eli ne, jotka liittoon ja sen palveluita eniten tarvitsevat.

ITSEÄNI VANHA aikataulu hyödytti. Syksyyn jäi voimavaroja hakea kesäksi mieluista työharjoittelupaikkaa. Sellaisen myös sain. ●

Laura Forsén ● Kirjoittaja on Journalistiliiton opiskelijalähettiläs.

Miten kesätyönhaku tänä vuonna sujui? Lähetä kokemuksiasi ja parannusehdotuksia osoitteeseen: laura.forsen@journalistiliitto.fi

Vuorovierailut virkistävät yhdistystoimintaa

Keski-Suomen ja Pirkanmaan journalistiyhdistykset sopivat kaksi vuotta sitten aloittavansa vierailut toistensa luona.

Marraskuussa 2017 keskisuomalainen vierailijaryhmä saapui Tampereelle, jossa Pirkanmaan kollegat olivat meitä vastassa. Tutustuimme Lenin-museoon ja istuimme sen jälkeen iltaa vaihtamalla ajatuksia järjestötoiminnasta, journalismista ja maailman menosta.

Seuraavana kesänä pirkanmaalaiset saapuivat Keski-Suomeen. Risteilimme Päijänteellä merkitsemättömiä reittejä pitkin Jämsästä Luhankaan ja takaisin. Vierailimme myös Luhangan kunnanjohtajan luona.

Syksyllä 2019 keskisuomalaiset tutustuivat Tampereen yliopiston journalistikoulutukseen ja Vapriikin museokokonaisuuden näyttelyihin. Lopuksi joimme olutta hotellin kattoterassilla ja keskustelimme lähestyvistä työmarkkinakierroksesta.

Vuorovuotiset vierailut on koettu hedelmällisiksi. Olemme päässeet tutustumaan toistemme toimintatapoihin. Vierailuista on ollut hyötyä myös oman yhdistyksen toiminnan kehittämisessä. Eri lehtien toimittajat pääsivät tutustumaan toisiinsa.

Yhteistyömme on ollut antoisaa myös siksi, että sekä Tampere että Jyväskylä ovat journalistikoulutuskaupunkeja. Yliopiston ja opiskelijajäsenten merkitys korostuu yhdistystemme toiminnassa.

Tänä vuonna pirkanmaalaiset ovat jälleen tulossa Keski-Suomeen.

Jukka Koivula

Kirjoittaja on Keski-Suomen Journalistien puheenjohtaja.

"Jos olisin ollut hukassa, minut olisi jo löydetty"

TOIMITTAJA ULLA-MAIJA PAALU
4. 7. 1947 UUSIKAUPUNKI – 6. 12. 2019
UUSIKAUPUNKI.

Toimittaja Ulla-Maija Paalu, o.s. Tervanen, kuoli itsenäisyyspäivänä sairauskohtaukseen kotonaan. Hän oli 72-vuotias.

Paalu kirjoitti ylioppilaaksi 1967 Uudenkaupungin yhteislyseosta. Humanististen tieteiden kandidaatiksi hän opiskeli Åbo Akademiassa Turussa.

Kiinnostus kirjallisuuteen ja rakkaus kirjoihin johtivat kustannustoimittajan töihin Weilin & Göösille ja myöhemmin WSOY:lle.

Kotikaupunkiinsa Paalu palasi 1990-luvun lopulla. Naisyrittäjäkurssin jälkeen kaupungista löytyi monenlaisia töitä freelancetoimittajalle. *Uudenkaupungin Sanomiin* hän kirjoitti kymmenkunta vuotta. Vuonna 2004 hän sai Vuoden Museoystävä -tunnustuksen monipuolisista artikkeleistaan Uudenkaupungin historiasta.

Eläkkeelle Paalu jäi vuonna 2009.

Kirjoittaminen jatkui senkin jälkeen kirjojen muodossa.

Paalun luonnetta ja huumorintajua kuvaa tilanne viime marraskuulta. Poliisiauto pysäytti hänet Pohjoistullikadun kulmassa, pimeässä, sateisessa illassa. Kadoksissa olleen muistisairaana vanhuksen tuntomerkit sopivat häneen. Paitsi palttoo: Ulla-Maijalla oli harmaa, kadonneella lila.

"Vastasin kiltisti kysymyksiin, jatkoin sitten rauhassa taaperrusta ja olin kiitollinen. Jos olisin ollut hukassa, minut olisi jo löydetty", hän viestitteli meille ystävilleen.

Leena Huittinen ja Tarja Aikola

Kirjoittajat ovat Ulla-Maija Paalun ystäviä ja työtovereita.

Elämän äänen vahva tallentaja

TOIMITTAJA LEENA JÄPPINEN
7. 9. 1954 SUONENJOKI – 19. 12. 2019
TAMPERE

Toimittaja, filosofian maisteri **Leena Jäppinen** kuoli sairauskohtaukseen kotonaan. Hän oli 65-vuotias.

Jäppisen toimittajan ura alkoi Kuopiossa Ylen aluetoimituksessa 1980-luvun alussa. Kirjallisuutta ja muun muassa sosiologiaa opiskellut, 1982 Helsingin yliopistosta valmistunut Jäppinen pääsi töihin Helsinkiin Ylen kulttuuri-, ajankohdais- ja yhteiskuntatoimituksiin.

Hän teki 2000-luvun alussa radion ohessa televisiotyötä ja kirjoitti teatteriarvosteluja lehtiin, esimerkiksi *Demokraattiin* ja *Sanoma-lehtimieheen*.

Jäppisen suhde kirjoihin oli intohimoinen. Leena luki kaiken aikaa. Hän saattoi käydä läpi kirjailijan koko tuotannon saadakseen kuvan tekijästä. Leena piti myös omaa kirjakauppaa vuoden verran Tampereella 2000-luvun alussa.

Radiodokumentit olivat työelämässä Jäppisen suuri rakkaus. En-

simmainen niistä, *Tähdet kertovat – taru scientologiasta* (1992) toi Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon. Pitkiä dokumenttiohjelmia valmistui yli 30. Aiheet ulottuivat historiasta yhteiskuntaan ja yksilön sekä perheen elämään.

Journalistina Leena oli tinkimätön ja herkkä ammattilainen. Hän kuunteli ihmisiä kiireettä, kaivoi arkistoja, sai historian henkiin ja antoi äänen tuntemattomille. Hän nosti esiin arjen ilmiöt tuoreesti ja lämpimästi.

Leenan läsnäolo kuuluu kauniisti ohjelmissa, vaikkei hän itse äänessä olisikaan.

Aune Waronen

Kirjoittaja on Leena Jäppisen kollega Ylen Dokumenttiryhmästä

Kotimaan kantava voima

TUOTTAJA TUIJA TIIHONEN 23. 12. 1956
JOROINEN – 26. 12. 2019 KIRKKONUMMI

Kotimaan toimituspäällikkö ja tuottaja **Tuija Tiihonen** o.s. **Hämäläinen** kuoli tapaninpäivänä kotonaan Kirkkonummella. Hän oli kuollessaan 63-vuotias.

Joroisissa syntynyt Tiihonen kirjoitti ylioppilaaksi Savonlinnan taidelukiosta. Hän opiskeli Helsingin yliopistossa englantia, kotimaista kirjallisuutta ja tiedotusoppia valmistuen humanististen tieteiden kandidaatiksi.

Ensikosketuksen tulevaan ammattiuraan, journalismiin, Tiihonen hankki *Savon Sanomissa*. Hän työskenteli toimittajana myös *Ilta-Sanomissa*. *Askel-lehden* toimitussihteeriksi hän siirtyi 1991 ja siitä *Kotimaan* toimitussihteeriksi 2003.

Hän oli myös *Kotimaan* toimituspäällikkö sekä lopuksi tuottaja. Tiihonen teki lisäksi kustannustoimittajan töitä, kirjoitti artikkeleita useampaan kirjaan sekä toimitti kirjoja.

Työtoverit tunsivat Tiihosen monipuolisena, huumorintajuisena, ystävällisenä ja myötätuntoisena, mutta myös tarkkana ja tarvittaessa suorapuheisenakin toimituksen kantavana voimana.

Tiihonen jäi pois töistä kesällä 2017 saatuaan kuulla sairastavansa parantumatonta syöpää. Maaliskuussa 2018 hän alkoi kirjoittaa *Syövästä huolimatta* -blogia sairautensa ja tunnoistaan. Kirjoitukset sanoittivat myös monien kohdantoverien tunteja ja toivat heille lohtua.

Olli Seppälä

Kirjoittaja on Tuija Tiihosen pitkäaikainen työtoveri.

Kainuun Sanomat on Kajaanissa ilmestyvä maakuntalehti. Nykyisen päätoimittajamme siirtyessä toisen työnantajan palvelukseen haemme

PÄÄTOIMITTAJAA

jatkamaan lehden uudistustyötä.

Jos olet journalistiset kyntesi osoittanut ja sinulla on näyttöä erilaisten kehityshankkeiden läpiviennistä, voit olla etsimämme henkilö. Arvostamme erityisesti kokemusta digisisältöjen kehittämisestä ja analytiikan hyödyntämisestä sekä hyviä sosiaalisia taitoja. Meillä päätoimittaja osallistuu tiiviisti toimituksen työhön johtuen, ohjaten ja itsekin sisältöjä tuottaen. Tehtävä alkaa toukokuussa tai sopimuksen mukaan.

Hakemukset pyydämme lähettämään **24.2.2020 mennessä** varatoimitusjohtaja Eetu Heikkilälle eetu.heikkila@slpmedia.fi.

Lisätietoja tehtävästä varatoimitusjohtaja Eetu Heikkilältä, p. 0400 589 430 ja osoitteesta www.slpkustannus.fi/pt-rekry.

KAINUUN SANOMAT

www.kainuunsanomat.fi

SLP KUSTANNUS

www.slpkustannus.fi

3 kommunikatörer

Folkhälsans kommunikationsteam ansvarar för Folkhälsangruppens synlighet, kommunikation och marknadsföring. Vi söker nu:

Kommunikatör med fokus på sociala medier

Du utvecklar vårt digitala påverkansarbete och våra rutiner för att nå olika målgrupper. Du ansvarar för att planera och verkställa Folkhälsans uppdaterade strategi för sociala medier. Tillsvidareanställning.

Kommunikatör/producent

Du producerar tillsammans med kollegerna kommunikationsmaterial, artiklar och pressmeddelanden. Arbetet är ett tidsbundet vikariat med möjlighet till förlängning.

Vetenskapskommunikatör

Du har erfarenhet av att popularisera vetenskapliga texter för allmänhet, journalister och finansiärer. Du kan skriva på såväl svenska, finska som engelska. Du är också van att läsa vetenskapliga texter på engelska. Deltidsanställning.

Förfrågningar riktar till kommunikationsdirektör
Camilla Westerlund, camilla.westerlund@folkhalsan.fi,
tfn +358 50 374 8239.

Läs mer och ansök senast 12.2.2020:

www.folkhalsan.fi/kommunikator

kom-mun-ik-at-ör [-ö'r] person som
(på ett skickligt sätt) meddelar sig med
större grupp av personer (Svensk ordbok)

Kesätoimittajaksi Kirkko ja kaupunkiin

Kirkko ja kaupunki -media etsii kesätoimittajaa 2,5 kuukauden pestiin kesä-elokuulle. Meillä pääset tekemään monipuolista ja monikanavaista työtä. Toivomme sinulta reipasta otetta sekä kykyä ideoida kiinnostavia sisältöjä. Edellytämme kokemusta journalismista tai sisällöntuotannosta.

Pääkaupunkiseudun seurakuntien julkaisema Kirkko ja kaupunki on palkittu ja kunnianhimoinen. Toimituksemme sijaitsee Helsingin Kalliossa. Työkavereiksesi saat maan parhaita uskonto-journalismin ammattilaisia.

Hakemukset juttunäytteineen
11.2.2020 mennessä päätoimittajalle:
jaakko.heinimaki@kirkkojakaupunki.fi.

KOULUTUKSET

Paikkoja Tutki!2020-konferenssiin

Journalistiliitto on tutkivan Journalismiin Tutki!2020-konferenssin yhteistyökumppani. Liitto arpoo jäsenille konferenssiin 20 pääsylippua. Konferenssin järjestävät Tutkivan journalismin yhdistys ja Oikeustoimittajat ry, ja se pidetään Helsingissä.

Aika: Arvontaan ilmoittautuminen 6.2. mennessä, arvonta 7.2., konferenssi 24.–25.4.

Lisätiedot: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, tutkikonferenssi.fi

Tulossa myös Sanan valta -koulutus 24.3., yhdistyspäivät 31.3.–1.4. naistoimittajiin kohdistuvaa verkkovihaa käsittelevä dokumenttielokuvailta 31.3. sekä freeseminaari 17.–18.4. Helsingissä.

Tiedot ja neuvottelutaidot I–IV

Tiedot ja neuvottelutaidot -koulutuksessa käsitellään henkilöstön edustajien perustehtäviä, oikeuksia ja velvollisuuksia. Kaksipäiväinen koulutus järjestetään neljä kertaa ja se on tarkoitettu luottamusmiehille ja työsuojeluvaltuutetuille. Tarkasta viimeinen ilmoittautumispäivä kunkin kurssin tiedoista!

Aika: 26.–27.2., 3.–4.3., 11.–12.3. ja 18.–19.3.

Paikka: Inkalan kartano, Hattula

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestäjä: Journalistiliitto

Luottamusmiehille tulossa myös teemaseminaarit 2.4. Jyväskylässä ja 28.4. Helsingissä sekä konserniseminaari 11.–13.9. Viking Linella, Tukholmassa.

Toimittajan digiturva-verkkokoulutus

Jokaisen journalistin käyttöön tarkoitettu verkkokurssi digitaalisen itsepuolustuksen perusasioista.

Aika: 22.1. alkaen

Lisätiedot: medialiiitto.fi/mediapooli

Järjestäjä: Mediapooli

KOKOUKSET

PKJY:n vuosikokous

Pohjois-Karjalan journalistiyhdistyksen vuosikokous järjestetään lauantaina 29.2. kello 13 Hotelli-ravintola Aadassa. Ennen kokousta lounas kello 12 alkaen. Sitovat ilmoittautumiset ruokailua varten 19.2. mennessä pkjournalisti@gmail.com tai p. 050 345 6024. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Kokouksen aluksi Timo Sipola esittelee Barents Press -toimintaa.

Aika: La 29.2. klo 13

Paikka: Hotelli-ravintola Aada, Kauppakatu 32, Joensuu

Lisätiedot: pkjy.fi

Järjestäjä: PKJY

MUUT

Naistoimittajien työelämäkerrat -hanke

Naistoimittaja ry kerää vapaaehtoisvoimin naisjournalistien työelämäkertoja. Haastattelijoiksi ja haastateltaviksi etsitään monipuolista joukkoa journalisteja. Hankkeesta kerrotaan lisää infotilaisuudessa.

Aika: To 13.2. klo 16

Paikka: Päivälehdien museo,

Ludviginkatu 2–4, Helsinki

Lisätiedot: naistoimittajat.fi

Järjestäjä: Naistoimittajat ry

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST

info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA

finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Riikka Kaihovaara, 39

- Helsingiläinen dokumentaristi, käsikirjoittaja ja toimittaja.
- Käsikirjoittanut ja ohjannut dokumenttisarjat Huume-Suomen historian, Seksi-Suomen historian ja rodunjälösten historian kertovan Hyvissä aikeissa -sarjan.
- Kirjoittanut myös esseekokoelman Villi ihminen ja pamfletin Riippumaton puutarha.

Tom Sjöbergin liike täyttyi 1980-luvulla asiakkaista. Sitten toiminta siirtyi verkkoon. Sjöbergin esiintyy Riikka Kaihovaaran sarjassa. "Teimme tv-dokumentin yhteiskunnallisesti merkittävästä aiheesta. Mielestäni lopputulos on hyvä", Kaihovaara sanoo.

Riikka Kaihovaaran dokumenttisarja käsittelee aikaa, jolloin neuvotteluja edistettiin ostoseksillä, mutta pornokauppoja ratsattiin

Tero Kartastenpää valinta

Tommy Pohjola, teksti • Meeri Utti, kuva

Helsinkiläinen vapaa toimittaja ja *Tulvan* entinen päätoimittaja **Tero Kartastenpää** halusi nostaa esille dokumenttisarjan, jonka Yle lähetti alun perin vuonna 2017.

"Käsikirjoittaja-ohjaaja **Riikka Kaihovaara** on saanut sodanjälkeiset aikalaiset kertomaan seksikokemusten kömpelyydestä ja nautintojen salailun keinoista. Historiasarja avaa valtiollista tekopyhyyttä ja sadismiin yltyvää arvokonservatismia tyyneästi. Seksi on sarjassa poliittinen, hauska ja traaginen asia."

"Suomalainen ei hätääntynyt, vaikka kirkko ja poliitikot halusivat pitää seksin avioparien lastenhankintatoinena", Kartastenpää sanoo ja jatkaa:

"Kansalainen runkkasi vahingossa ja myi ruumistaan tahallaan."

Seksi-Suomen historia on katsottavissa Yle Areenassa.

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Ei ollut ihan helppoa saada haastateltavia kameran eteen puhumaan seksistä, mutta aika hyvin ihmiset sitten suostuivat. Yhtään entistä laivatyttöä en löytänyt, mutta yksi merimies kertoi ensimmäisestä kerrastaan. Sitten on sosiaalityöntekijä, joka kertoi siitä, kun irtolaislaki oli voimassa ja siveettömiä naisia kurmotettiin oikein kunnolla."

Käsikirjoittaja-ohjaaja **Riikka Kaihovaaran** dokumenttisarja *Seksi-Suomen historia* valaisee yhteiskunnan arvoja 1900-luvun alusta alusta aina 2000-luvulle asti.

"Arvot olivat kovat", hän sanoo.

Vielä 1970-luvun alussa "ilman varoja kadulla kulkevia ja ilmeisen asunnottomia" naisia lähetettiin Helsingistä työlaitokseen haravoimaan ja ruokkimaan nautoja, jos viranomaisten varoitus ja valvonta eivät tuottaneet tulosta. Etelä-Pohjanmaalla Ilmajoella sijaitti yksi Suomen kymmenestä työlaitoksesta.

1980-luvulla bisnesmiehet käyttivät prostituoitujen palveluja edistääkseen neuvotteluja. Suunnilleen samaan aikaan viranomaiset ratsasivat pornokauppoja. Vielä vuosituhaten vaihteessa valtion elokuva-tarkastamon hyllyt pullistelivat vanhoja pornoelokuvia. Tarkastamo lopetettiin vuoden 2011 lopussa ja sen korvasi Mediakasvatus- ja kuva-ohjelmakeskus, joka yhdistettiin 2014 Kansalliseen audiovisuaaliseen instituuttiin.

"Olin aikaisemmin tehnyt palkitun sarjan huumeista. Silloin löytyi hieman uudenlainen historiadokumenttien kerronnan muoto, jonka päätimme toistaa. Aihe on tietysti raflaava. Aika oli kypsä aiheen kiihkottomaan käsittelyyn. Se oli varmaan hyödyllistä, että olin yhdeksän vuotta MOT:n toimittajana ennen kuin siirryin dokumenttien tekoon.

Olen hirvittävän onnellinen siitä, että olen saanut siirtyä journalismista dokumenttien tekemiseen. Työtahti sopii minulle, se on vähemmän stressaavaa. Koen, että pääsen ihmisyyden isojen kysymysten äärelle."

Seksi-Suomen historia on vuodelta 2017. Katsaus on edelleen ajankohtainen.

"Sarjan julkaisun jälkeen juuri mikään ei ole muuttunut, mutta onhan tässä ollut Me Too -liikkeitä, ja ylipäänsä suostumuksellisuus on korostunut.

Muistan, että katsojapalautetta tuli melko vähän. Sarjaa esitettiin tv:ssä alkuillasta, ja joku kysyi miksi Yleisradio lähettää tällaista parhaaseen katseluaikaan, niin että lapsetkin näkevät. Mutta ei sen kummempaa. Itselleni ehkä tärkein havainto on se, kuinka ehkäisy on vapauttanut naiset raskauden pelosta, ja sillä on ollut valtavat seuraukset." ●

Uusi vaativa työ
saa muuttaa ajankäyttöä,
mutta jos se
nielee kaiken ajan,
käy hullusti.